

וטהר לבנו - לך לך

לך לך - ואת הנפש אשר עשו בחרן - 2000 שנות תורה

לגבולותיה בברית בין הבתרים, וגם כאמור יש שיטות שהתעכב בה 3 שנים, אז מדוע לאחר שנים חזר לחרן?? וגם מה הניסיון של "לך לך אל הארץ אשר אראך"!! הרי הוא כבר ידע שארץ ישראל היא???

אלא נראה בפשטות שאברהם אבינו חזר כי רצה לחזור לאביו תרח, ולקיים מצוות כיבוד אב בזקנותו של אביו, אבל לא רק!! כנראה אברהם אבינו רצה גם להחזיר את לוט מארץ ישראל וכפי שנראה בסמוך, וגם רצה להיות עם הנפשות שעשה בחרן, להמשיך לחזק אותם. **וכאשר** חזר לאחר 3 שנים וראה אותם יראים ושלמים ביראת ה' אזי זה הוכיח לו שהם באמת דבוקים בדרך ה' ולא עזבו את הדרך הקדושה גם כשרבם עזב אותם משך שנים, וזה מצד עצמו מדהים ביותר על עוצמת גיורם!!!

אבל הניסיון הגדול שלהם היה כשהם הסכימו ללכת אחר רבם אל **ארץ לא ידועה להם** (ולאברהם גם אם נניח שידע כבר, כי כבר היה שם בברית בין הבתרים ששם הובטחה לו ארץ ישראל, מכל מקום בפשטות היה אסור לגלות להם, או כפי שנראה בסמוך), ועצם הדבר שהם הסכימו לעזוב את כל משפחתם ופרנסתם שבחרן, זה היה מסירות נפש עצומה מצדם וזה היה המבחן הגדול שלהם האם באמת הם היו ממש כנועים בלב ונפש לאברהם אבינו לגמרי או לא.

והיות והם הלכו אחריו ועוד לא נודעת, לכן הם באמת נחשבים כנפשות שאברהם ושרה עשו, ואכן מעכשיו דהיינו מזמן שהסכימו והלכו עם אברהם מארצם זה גרם ויצר שהתברר למפרע, שאברהם שלימד תורה בגיל 52 היה זה **לימוד תורה איכותי ששינה חיי אדם לחלוטין**, ולכן מאז התחילו 2000 שנות תורה, וזה התברר כאמור רק בפרשתנו כשהלכו עם אברהם אבינו לארץ לא נודעת.

וזה מזכיר קצת את הסיפור על תלמידי האר"י שפעם בקבלת שבת בצפת האר"י אמר בשמחה לתלמידיו **עכשיו היא עת רצון לביאת המשיח בואו נעלה לירושלים**, ענו לו תלמידיו ברוך ה' על גודל השעה, אנחנו בשמחה הולכים עם כבוד הרב, אבל ימתין לנו הרב לרגע בכדי שנעדיך את משפחתנו שלא ידאגו לנו, **הצטער** האר"י ואמר אוי!! **חבל עיכוב זה מצדכם גרם וחלפה השעה!!!** כל יש מצבים חשובים שזה מעל הכל ומעל חובת עדכון המשפחה וכו'!! **דוגמא** אם ראית את אביך נדרס גם אם המשפחה תדאג לך ולא תדע למה אתה מתעכב, אתה תתמקד רק באבא שלך ולא תפסיד שניה מיותרת מלהציל את חייו, כי זה כרגע הכי חשוב מהכל!!!

ללמדנו, שרק על ידי מסירות נפש מתבררת המהות האמתית שלנו, ולכן חיזוק שמצליח להחזיק גם בניסיון קשה מנשוא זה מלמד שאכן הפכנו לאנשים חדשים, אז חלילה לנו ליפול בשום ניסיון, גם אם הלב נאטם וכאילו אנחנו מאובנים והיצר משתלט עלינו ואנחנו כאילו פועלים אוטומטית כעבדים נכנעים וכרובוטים של היצר, נתלש בכוח ממקום הניסיון ונתחזק לברוח מיד מהסכנה, ונוכיח שהחיזוק שלנו הוא עוצמתי וגם אני באמת הפכתי סוף סוף לאדם חדש קדוש וטהור אמן ואמן.

הנפש אשר עשו – המשך

וקודם תירצנו והוכחנו שמכל מקום אברהם אבינו לימד תורה באיכות ובעוצמה חזקה את תלמידיו, ולמרות שמהתלמידים לא נשאר זכר בכל זאת המלמד שלימד תורה לא התבטלה עוצמת לימוד התורה שלימד.

ועל השאלה לאן נעלמו הגרים?? כתבו המפרשים: שאכן מהם לא נשאר אחד!! כי בפטירת אברהם אבינו הם לא התחברו לדרך עבודת ה' של יצחק שהיתה עבודה מתוך "פחד יצחק" - שהיא עבודה מתוך יראה, ולא עבודה מתוך חסד כדרך העבודה של אברהם אביו. **אבל** בכל זאת גם אברהם אבינו וגם הם אפילו שמהגרים לא נשאר מהם

כתב רש"י שהכניסן תחת כנפי השכינה, שאברהם מגייר את האנשים, ושרה מגיירת הנשים, ונחשב כאלו עשאו.

ויש מקום לתמוה וכי לאן נעלמו כל הגרים שגיירו, והרי סוף פסוק רק 70 נפש ירדו למצרים כעם ישראל, וכל שאר הנפשות שקרבם אברהם ושרה כביכול נמחקו, כי לא כתוב שנלוו עמם עוד אנשים שלא מבני יעקב, ויתכן שעוד קודם ירידתם למצרים כבר לא נשאר זכר מכל אותם הגרים שגיירו אברהם ושרה, והשאלה למה אין מהם זכר???

ודבר מדהים הוא שהגמרא בע"ז ט' א' אומרת שמכאן דהיינו מ"והנפש אשר עשו בחרן" שהיה בגיל 52 של אברהם אבינו התחילו 2000 שנות תורה, ואם לא נשאר מהם כלום למה מהם התחיל 2000 שנות תורה?? וגם הרי אברהם למד תורה קודם לגיל 52 תורה, שהרי יש דעות בגמרא שמגיל 3 הכיר את בוראו?? וגם שם וגם נח למדו תורה אז למה דווקא מכאן זה מתחיל??

ואם נאמר ש 2000 שנות תורה מתחיל רק מזמן שהתחילו ללמד תורה לרבים, ורק בגיל 52 אברהם לימד את הרבים, אם כן היה זה עוד קודם בואו לארץ בגיל 75 המסופר בפרשה, שכבר בחרן הוא לימד תורה וגייר, ואיתם בא אברהם בגיל 75 לארץ ישראל!!!

ונשאלת השאלה איך יתכן שהתורה לא מציינת בזמן את תחילת 2000 שנות תורה שהוא אירוע חשוב ביותר, והתורה מציינת זאת באיחור של 23 שנים???

ומצאנו בנושא ביקורי אברהם אבינו בארץ ישראל כמה דעות: א. תוספות שם כותב שאברהם אבינו נכנס פעמיים עם לוט לארץ ישראל, שהרי בברית בין הבתרים שהתקיים בארץ ישראל אברהם אבינו היה בן 70, שכך יוצא החשבון ש 30 שנה חלפו מברית בין הבתרים עד לידת יצחק.

ב. תוספות בשבת י' ע"ב מוסיף שהיה אברהם בן 73 כשנשבה לוט ולכן אברהם הרג את המלכים, וחזר לשנתיים לחרן, ושוב חזר לארץ ישראל בגיל 75. ג. אמנם בתוספות בע"ז ובשבת שם מביא בשם "סדר עולם" שחזר אחרי ברית בין הבתרים 5 שנים לחרן, ומעשה לוט ומלחמת המלכים היה אחרי גיל 75. הצד השווה בכל שיטות התוספות וכפי שהוכיחו מהפסוקים, שאברהם כבר היה בגיל 70 בברית בין הבתרים בארץ ישראל.

ולפי זה שאכן אברהם אבינו היה כבר בארץ ישראל וידע שזאת הארץ המובטחת כפי שתיאר לה אותה בורא עולם

ללמדנו, שרק על ידי מסירות נפש מתבררת המהות האמתית שלנו, ולכן חיזוק שמצליח להחזיק גם בניסיון קשה מנשוא זה מלמד שאכן הפכנו לאנשים חדשים, אז חלילה לנו ליפול בשום ניסיון, גם אם הלב נאטם וכאילו אנחנו מאובנים והיצר משתלט עלינו ואנחנו כאילו פועלים אוטומטית כעבדים נכנעים וכרובוטים של היצר, נתלש בכוח ממקום הניסיון ונתחזק לברוח מיד מהסכנה, ונוכיח שהחיזוק שלנו הוא עוצמתי וגם אני באמת הפכתי סוף סוף לאדם חדש קדוש וטהור אמן ואמן.

לאחר שהעלינו את מעלתם העצומה של הגרים החזקים בעלי המסירות נפש העצומה שעשו אברהם ושרה, יש מקום ביתר שאת וביתר עוז להתבונן בשאלת המפרשים שתמהו לאן נעלמו כל הגרים שגיירו אברהם ושרה, שהרי רק בשבעים נפש ב- ני ביתו ירד יעקב למצרים?? וכפי שציינו לעיל שרק 70 נפש יוצאי ירד יעקב הם בלבד ירדו למצרים וכביכול כל השאר נמחקו או שכבר לפני זה כבר לא היו חלק המחובר לעם ישראל או ליהדות???

וגם קשה שהרי מהם התחילו 2000 שנות תורה, ואם לא נשאר מהם כלום למה מהם התחיל 2000 שנות תורה???

וטהר לבנו - לך לך

כי כאמור אברהם אבינו לימד תורה ברבים ובמסירות נפש לכן יתכן שנמרוד ראה בו אויב הפורץ דרך חדשה שמערת את כל יסודות השקר הקיימים בעולם!!! עד כדי כך שנמרוד השליכו אל תוך כבשן האש בחיים!!!

וגם תלמידיו שהתגיירו לא עזבו את דרכו גם כשהיו בלי רבם כשעזבו 3 שנים בהולכו בלעדס לארץ ישראל, וגם הלכו אחריו מחרן לארץ לא נודעת להם, זה יצר פתח לכל הגרים שבאו לכלל ישראל במשך כל הדורות, וגם אברהם והם יצרו את כוח הפצת תורה ברבים, וזה נשאר לנצח.

ללמדנו, ששום מסירות נפש לא נמחקה, נכון שלפעמים נראה לך שהיות ונכשלת בסוף ואתה בסופו של דבר לא רואה תוצאות אז ממילא הכל היה לריק ולשווא, טעות היא בידך, שום דבר לא נמחק וזה לא לריק, יום אחד כוח מסירות נפש שיצרת ישמש אותך או את זרעך ואתה או הם תתחזקו מכוח המסירות נפש ההיא, לכן חזק ואמץ ומסור נפשך להתחזק ולא להיבהל מנפילות, רק חזק ואמץ אמן.

אל הארץ אשר אראך – עוד הסבר בניסיון של אברהם אבינו

אבל אברהם אבינו כשיש ספק נמשכו רגליו אל מקום הקודש, אל ארץ ישראל הארץ המובטחת, ויחד אתו ציבור גדול שיתכן והוא הטריחם לחינם ועליהם לחזור וללכת חזרה לכיוון ההפוך, וזה ניסיון גדול גם לאברהם אבינו, בכך שסמך בעיניים עצומות על בורא עולם, ולא דאג שיתרגזו עליו ועזבו אותו המתחזקים בכעס גדול, אלא הלך בתמימות ברצון ה'.

ללמדנו, שלפעמים הספיקות והמתח והחוסר ידיעה, בפרט כשזה נוגע לאחריות שיש לך על אחרים, זה ניסיון קשה מאוד, ודווקא למרות הספיקות יש לנו לפעול וללכת לפי נטיית הלב הטהור, ולסמוך על בורא עולם שידריכו בדרך הנכונה, אבל יש לקחת בחשבון שאם טעינו עלינו בתמימות לשנות כיוון ולסבול את כל הטענות והתרעומת של הסובבים אותנו, וחייבים להיות ערניים לבדוק כל הזמן שאין טעות בדרכנו ולא לרמאות את עצמנו.

אבל אם קורה דבר כזה שגילינו שטעינו ובכל זאת התגברנו על עצמנו וביצענו את השינוי בלי להרהר אחרי הנהגת בורא עולם זה ממש מעלה עצומה באמונה וביטחון!!! כי בעצם האדם התחזק באמונה והופך את הכישלון ואת הטעות לאמונה תמימה!!! שמאמין שבורא עולם רצה שיטעה ושיטעה אחרים אבל ציפה ממנו למרות הבושה שיתגבר ויתעלה בגבורה על טעותו ועל כבודו האישי, ויגיד טעיתי ויתקן את טעותו ואת מה שהטעה אחרים!! ואשרי מי שמצליח לעמוד בגבורה בניסיון זה!!! כמאמר חז"ל הוריות י' אמר רבי יוחנן בן זכאי: "אשר נשיא יחטא" אשרי הדור שנשיא דורו חטא והביא קרבן על חטאו למרות הבושה!!! ודבר זה נוגע בהרבה תחומי חיים וד"ל!!!

לוט ההולך עם אברם

אברהם בדק כמה פעמים מה מטרת הליכת לוט אתו, האם לטובה או שזו הליכה למטרה נפרדת – להתקרב לסדום.

לכן פעם אחת כתוב "וילך אברהם" ובנפרד כתוב "וילך לוט" ובפסוק זה אפילו לא מוזכרת שרה, כי כאן מודגשת ההתלבטות של אברהם האם כדאי שלא לקחת את לוט כי ללוט יש הליכה נפרדת במטרתה, או שלוט באמת חפץ לחזור בתשובה ולהידבק באברהם, ובסופו של דבר אברהם לקח אותו כי לוט הבטיח שמטרתו היא אך ורק לחיזוק אמת, להיות קרוב לאברהם אבינו. **אבל הבטחות לחוד ומעשים לחוד**, וכשחזרו לארץ ישראל שוב **לוט נמשך כמו מגנט לסדום שהשתקמה מחדש** לאחר חורבנה, ונשאר שם עד להפיכת סדום ועמורה, ושוב לא כתוב שלוט חזר יותר להתקרב לאברהם אבינו עד סוף חיינו, ואולי מחמת הבושה שבנותיו התעברו והולידו ממנו לכן התבייש לחזור לאברהם אבינו.

לא נא והביטו, אדם שראה חורבנה של סדום כשנכבשה במלחמה ע"י נמרוד, והוא עצמו נשבה אצל רשע גדול נמרוד הגדול, וגם ראה מה כוחו של דודו הגדול והצדיק אברהם שיצא חי מכבשן האש שלא כאביו הרן שיצא מת מהכבשן, וראה את אברהם מנצח באופן שמעל לדרך הטבע, וכפי שכתוב שאליעזר זרק עפר שנהפך לחיצים וחניתות, ומעל הכל הוא כנראה גם היה לצד אברהם לפני ואחרי ברית בין הבתרים וכנראה זכה וראה או הבין שאברהם אבינו היה שרוי בעולמות עליונים וה' שוחח עמו. אז לוט ידע את האמת וראה את עוצמת האמת, ומצד שני ראה את כישלון דרך התאוה והשקר, ובכל זאת נפל שדוד וחזר לסדום, כי היצר יודע למשוך מהמשפחות הכי טובות ולשלוף את המתחזקים מהרבנים הגדולים ביותר.

ללמדנו, שעלינו לברוח ממנו ומהסכנות, ולברוח כמו מאש ממקום רוע שאנחנו עלולים להימשך אליו, ובתוך עצמך אתה יודע מה מסוכן, ואל תרמה את עצמך כי בנפשך הדבר.

זכר, בכל זאת הם פרצו דרך לגירות לכל הדורות, ולכן מהם מתחיל 2000 שנות תורה.

כמו שרבי חיים מוולוז'ין רוח חיים על פרקי אבות, מבאר הפסוק "מתהלך בתומו צדיק, אשרי בניו", שצדיק שתיקן מידותיו בקושי עצום ומסר נפש על מצוות, זה הופך לטבע אצל בניו, כי הוא פרץ להם את הדרך ולהם זה בא הרבה יותר בקלות ובטבעיות, ולכן אברהם אבינו שמסר נפשו ליהדות וללמד תורה, זה יצר טבע אצל עם ישראל שבקלות גם הם יצליחו למסור את נפשם עבור תורה והיהדות.

הנה ברור הדבר שאברהם אבינו ידע מאז ברית בין הבתרים שארץ ישראל היא הארץ המובטחת לעם ישראל, כי הקב"ה הבטיחו במפורש "לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת", אבל דווקא בגלל שהבורא לא ציין לו עכשיו לאיזה ארץ ילך, אם כן יתכן שבורא עולם כרגע רוצה להובילו לארץ אחרת לגמרי בלי כל קשר לארץ המובטחת.

תוספות שבת י' כותב שאברהם אבינו נכנס פעמיים עם לוט לארץ ישראל, הפעם הראשונה הייתה כשאברהם היה בן 70 שבא לברית בין הבתרים, וכשהיה אברהם בן 73 נשבה לוט, ואברהם הרג את המלכים, וחזר למשך שנתיים לחרו, ושוב חזר לארץ ישראל עם לוט בגיל 75.

ולפי זה יוצא שלוט התקלקל בסדום ונשבה במלחמה וניצל מהשבי על ידי אברהם אבינו, ואז חזר לחרן עם אברהם. **ואולי** כאמור אברהם אבינו חזר לחרן גם בשביל להרחיק את לוט מסדום, ובפעם הזו לוט חזר ללכת אחרי אברהם כי אברהם הציל אותו במסירות נפש מהשבי.

אבל כשה' אמר לאברהם בגיל 75 לחזור לארץ ישראל, כאן יש מדרש ומפרשים, שאברהם לא רצה לקחת את לוט, וכפי שמשמע מהפסוקים שכתוב כמה פעמים שהלך אתו לוט, ושוב שאברהם לקח אותו, וכל הכפילות היא כי

וטהר לבנו - לך לך

ויהי רעב בארץ

אלא בהתבוננות בדברי הרמב"ן כאן יש לתמוה לכאורה, מדוע התחיל בכך שחטא חטא גדול בשגגה שהביא את אשתו הצדקת לכדי מכשול עוון??? ורק אחרי זה כתב שהיה חוסר בטחון שיצא מהארץ מפני הרעב והיה עליו להישאר בארץ ולסמוך על ה' שציוהו להגיע לארץ ישראל.

הרי אם יציאתו מהארץ הייתה טעות וכחטא, אם כן לכאורה זה העיקר, כי זו היתה הבעיה הראשונה לפי סדר האירועים וגם מזה לכאורה התחיל בסיס כל הטעויות, ולכן זה הדבר הראשון שהיה על הרמב"ן לכתוב???

ונראה לבאר את עומק כוונת הרמב"ן, שאכן בדרך כלל אפילו צדיק חייב לעשות כל מה שבידו לעשות ולא להסתמך על הנס, ולפי זה צדקו דברי רש"י שטוב עשה אברהם שירד למצרים כי זה היה מחובתו מגדרי ההשתדלות, ולכן ירידתו מהארץ היא לא שורש ובסיס הטעות של אברהם, אלא שורש הטעות היה שלא יתכן שהי' דרוש ממנו השתדלות לסכן את אשתו הצדקת!!!!

ומזה נלמד שכאן בהשתדלות לרדת למצרים נולדה גם הסכנה לשרה, אם כן טוען הרמב"ן שזה היה אמור לגלות לאברהם אבינו שאין לו צורך לרדת למצרים, אלא כאן עליו רק לסמוך על בורא עולם ובלי השתדלות. **ולמרות** שאברהם אבינו השתדל למנוע את הסכנה משרה והניחה בתיבה והסכים לשלם עבורה מס גבוה, בכל זאת היא הייתה בסיכון עובדה שהיא נתפסה, ובדעת רש"י לקמן.

ללמדנו, עד כמה עלינו להקפיד לא לסכן אחרים ולא לצער את בני המשפחה, וכשיש לך ספק מה רצון ה' יתברך דע לך שלדעת הרמב"ן הקב"ה בוודאי לא מסכים שתצער את בני משפחתך וממילא הספק מתבטל, ולכן יהודי יקר אל תיגרר לחטאים שבהם מלבד מה שאתה מסכן והורס את נשמתך אתה גם מצער ומסכן את משפחתך, ועלול אתה ליצור נזק בלתי הפיך, כי עליך אתה משוכנע שבידך לשלוט ולהפסיק לחטוא דבר שלא מוכח בעליל במציאות, אבל על יוצאי חלצין אין לך שליטה ואם יפלו בגללך איך תוכל לתקן??? זה ממש לא בידך!!!! וצער זה והרס נפשות ביתך בידך למנוע רק חזק ואמץ.

והיה כי יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אתי ואתך יחיו

שלה ומדרך התורה ויכניסו אותה לתאוות, וכך היא תצליח לחיות למרות מות בעלה בשמחה עם פרעה הרשע, **ומזה** פחד אברהם ואמר לשרה "ואותך יחיו" שאני חושש שהמצרים יקלקלו אותך רח"ל, וזה כאב לאברהם אבינו הרבה יותר ממה שהוא ימות.

ללמדנו, שיש חיים שעדיף המוות מהם, למרות שזה נוצץ וקוסם אבל זה קסם שווה של תאוות ועבירות שמוות בוודאי עדיף ממנו, וגם חיים כאלו בדרך כלל לאחר תקופה מתגלה לך המיאוס והגועל נפש והריקנות שיש בחיים הללו.

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך

ואברהם ידע בבירור שפרעה יצטרך לשלם הרבה מתנות פיצויים בכדי שכולם ידעו שאכן לא פגע בשרה, וזה מה שאמר אברהם "למען ייטב לי בעבורך", שפרעה יהיה חייב לשלם הון רב בשביל שמך הטוב שידעו שלא נטמאת, ואז **חיתה נפשי בגללך**, דהיינו שבלי הפיצויים והמתנות אין לי חיים, כי איזה חיים יהיו לי אם שמך הטוב ייפגם חלילה שאז טוב מותי מחיי. **אבל** אברהם ניסה להימנע מזה, שלא יחשבו שהוא רודף בצע, לכן הוא טמן אותה בתיבה והסכים לשלם מס יקר העיקר שלא יגלו אותה, אבל היות והמצרים התעקשו לגלות את שרה לא חשש אברהם כי בטח שרק טוב יצא מזה, וזה גם **מבאר את שיטת רש"י במאמר הקודם**.

אמנם אצל אבימלך שלקח את שרה גם הוא לא הצליח לפגוע בה, וגם שם הוא נתן פיצויים בכוונה ובפרסום גדול בכדי שיתפרסם שלא הצליח לפגוע בה, ולמרות זאת יצא שם רע, שליצני הדור אמרו מאבימלך התעברה שרה, ולכן בורא עולם פתר זאת בדרך שונה, שפניו של יצחק דמו מאוד לאברהם כך שכולם אמרו מאברהם התעברה שרה.

"רעב בארץ" – כתב רש"י: שבאותה הארץ לבדה היה רעב בכדי לנסותו אם ירהרר אחר דבריו של הקב"ה שאמר לו ללכת אל ארץ כנען **ועכשיו משיאו לצאת ממנה**, ומשמע מרש"י שזה היה חלק מהניסיון לאברהם אבינו שיצטרך לרדת מיד למצרים כי זה היה רצון ה', ובעצם ירידתו למצרים עשה מעשה נכון ומצוה ויקבל עליה שכר כי ירד למצרים בלי להתרעם. **אמנם על זה כתב הרמב"ן: דע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו**, כי יש בה' כח לעזור ולהציל גם יציאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה, מפני הרעב, עון אשר חטא, כי ה' ברעב יפדנו ממות, ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה במקום המשפט שמה הרשע והחטא.

והדברים מפליאים שהרי הרמב"ן עצמו בפרשת נח הקשה שהנה הרבה ניסים נעשו לנח במבול, א"כ שיעשה תיבה קטנה ויסמוך על הנס?? **ותירץ הרמב"ן** שהקב"ה בכוונה דרש לעשותה גדולה **בכדי למעט בנס, כי כן הדרך בכל הניסים שבתורה או בנביאים לעשות מה שביד אדם לעשות, והשאר יהיה בידי שמים. ולכאורה** דברי הרמב"ן כאן לכאורה סותרים את דבריו בפרשת נח, שהרי לדעת הרמב"ן יש עניין "לעשות כל מה שביד האדם" ורק השאר בידי שמים, ואם כן לכאורה מחובתו של אברהם היה לרדת למצרים בכדי להינצל בדרך הטבע מהרעב???

ללמדנו, עד כמה עלינו להקפיד לא לסכן אחרים ולא לצער את בני המשפחה, וכשיש לך ספק מה רצון ה' יתברך דע לך שלדעת הרמב"ן הקב"ה בוודאי לא מסכים שתצער את בני משפחתך וממילא הספק מתבטל, ולכן יהודי יקר אל תיגרר לחטאים שבהם מלבד מה שאתה מסכן והורס את נשמתך אתה גם מצער ומסכן את משפחתך, ועלול אתה ליצור נזק בלתי הפיך, כי עליך אתה משוכנע שבידך לשלוט ולהפסיק לחטוא דבר שלא מוכח בעליל במציאות, אבל על יוצאי חלצין אין לך שליטה ואם יפלו בגללך איך תוכל לתקן??? זה ממש לא בידך!!!! וצער זה והרס נפשות ביתך בידך למנוע רק חזק ואמץ.

המפרשים שואלים שאם חשש שיגרום החטא ויהרגו אותו מה אכפת לו שהיא תחיה?? **ואולי**, חשש שאם יהרגו אותו אזי שרה תרצה למות מרוב צער על מות בעלה הצדיק, ולכן המצרים שירצו לשמח אותה שתוכל לחיות ולהעביר צער זה מליבה, הם יקלקלו אותה מהיראת שמים

ללמדנו, שיש חיים שעדיף המוות מהם, למרות שזה נוצץ וקוסם אבל זה קסם שווה של תאוות ועבירות שמוות בוודאי עדיף ממנו, וגם חיים כאלו בדרך כלל לאחר תקופה מתגלה לך המיאוס והגועל נפש והריקנות שיש בחיים הללו.

כתב רש"י ייטב לי: יתנו לי מתנות, גם בזה הקשו המפרשים, וכי אכפת לאברהם הכסף יותר מהחיים, שאחרי המתנות "ייטב לי" הוא מזכיר "וחייתה נפשי???" **וגם** מקשים איך ייתכן שלמען אחיינו לוט הרשע הוא מוסר נפשו ונלחם ע"י ניסים, ואילו על אשתו שהיא אחיינית שלו וצדקת ונביאה הוא לא נלחם אלא נותן לה להילקח לפרעה???

ועל השאלה האחרונה ענה **תלמידי הבה"ח ישי אלקסלסי** שיחיי שאצל שרה שהייתה צדיקה לא היה צריך להילחם כי היא צדיקה והי' ילחם לה, ואילו לוט שהיה רשע לכן אברהם היה צריך להשתדל יותר ולהילחם.

ותשובתו נכונה עד למאוד, רק ארחיב בתשובה, שכלפי שרה, אברהם אבינו ידע שהיות והוא והיא לא עשו חטא אזי הם לא יכשלו בעבירה, שאם חמורו של רבי פנחס בן יאיר לא נכשל כל שכן צדיקה בעצמה, וכפי שאכן היה, פרעה לא הצליח להתקרב אליה, והמלאך הכה את פרעה לפי דיבורה, עד ששלח אותה חזרה לאברהם.

וטהר לבנו - לך לך

הביטחון יש חובה וצורך להתפלל ואין זה סותר את הביטחון, כי בעת סכנה חובה להתפלל!!!

וכן במזמור שאומרים במוצאי שבת "איש חסיד היה" אליהו הנביא נשלח מה' לעזור לחסיד העני, ואליהו ציווה לחסיד שמכורו לעבד, וקנהו אדון בכסף רב, והאדון הבטיח לאליהו שאם יבנה לו ארמון מושלם אזי ישחררו מעבדותו, ובחצות לילה אליהו הנביא התחנן ברחמים "בורא עולם בקניין השלם זה הבניין", ורק לאחר התפילה נענה אליהו הנביא מהשמים, ומלאכים באו והשלימו את המלאכה.

ללמדנו, שגם אליהו הנביא צריך להתפלל ולהתחנן ולשווע בחצות הלילה ענני!! כי בעולם שלנו גם מלאכים חייבים להתחנן ולהרבות בתפילה, למרות הביטחון והתפילה יש גם להתפלל כתפילת האבות וכפי שמופיע בתפילה "ולא נבוש כי בך בטחנו" אז בן אדם מה לך נרדם, קום קרא לאלוקיך, צעק ושווע והתחנן לבורא, ואז נראה ישועות גדולות אמן ואמן.

ויבא הפליט – עוג – עוגות מצות

וראיתי במדרשים הסבר שהיות ורצה שאברהם ימות במלחמה והוא יירש את אשתו לכן נגזר עליו לראות את עם ישראל שיצאו מאברהם ושרה. **ונראה** להוסיף בדרך אחרת, שכאן בא תפקיד המצות שראה, שהרי הדבר נחרט בליבו, כי שאל את אברהם אבינו לפשר אפיית המצות ואברהם הסביר לו שעתידים ישראל להינצל ממצרים בחיפזון והמצות מסמלות את החיפזון. **וראיה** רחבה זו של תמונה כוללת ועתידינית גרמה לעוג להבין שכל תפקידו בחיים היה עבור מטרה זו, וזה החלק שלו **בפזל**, ולכן הוא עצמו קרא שמו **עוג** כי כאן קלט את תפקידו בחיים.

וייתכן עוד, שברגע שראה את המצות, הבין שאברהם אבינו לא ימות במלחמה כי עליו להוליד בן ולהקים את עם ישראל כפי שאברהם ראה בנבואה עד כדי כך שאפילו חוגג את חגם וניסי עם ישראל, ולכן תאוות עוג שימות אברהם במלחמה ושהוא עוג יתחנן עם שרה נמוגה והלכה.

וככה הצדיק ותיקן אברהם אבינו את הישרדותו של עוג במבול למען שליחותו שלפחות הסתיימה בהבנה נכונה ולא בכוונת זדונית ורעות, וגם עוג הבין שזוהי מטרת הישרדותו למען שליחותו שתוקנה על ידי אברהם לטובה, ולכן קרא שמו עוג.

וכל זה, כי אצל גויים מחשבה רעה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, ואם כן כאילו בורא עולם הציל את עוג מהמבול למען מטרה רעה חלילה, לכן חשוב מאוד היה לאברהם אבינו לתקן מחשבתו!!

למה עוג נשאר לחיות מאברהם והלאה עוד שנים רבות? – המשך

עם הפסח והמרור, אבל ברגע שטעמו את המצווה - **מצת מצוה** שנכנס לתוך גופם, התחיל לבעור בהם אש קודש, לעשות עוד מצות שיהיה להם לכל שבעת ימי הפסח, **וכפי** שכתב רש"י יהושע ה' י"א שבחודש זה טעמו במצות טעם מן. **ואש קודש** זה הכניס אברהם במצות ואת זה הוא נתן לעוג, וזה החיה את עוג לשנים רבות וכאמור, אבל בשעת מבחן עוג נכשל, ובמקום לעזור לעם ישראל ולתקן את עצמו הוא בא להילחם נגד עם ישראל.

ולכן נענש שההר העגול כעוגה נתקע בראשו, והשיניים שאכלו עוגות מצות מהשיריים של אברהם אבינו, נקמו בו ונתארכו וכך לא הצליח לשלוף את ההר - העוגה הגדולה ממנו, ומשה רבינו הכה את אותם רגליים שרצו לבשר לאברהם שנשבה לוט, היות וכוונתו הייתה לרוע לכן עכשיו הוכה ברגלו והופל ארצה ומת כשעוגה בראשו.

ללמדנו, שאכן יש סגולות נהדרות שבכוחן לעזור לנו להחזיק מעמד ולהתחזק, אבל אם בשעת מבחן לא נעמוד בניסיון, אזי אותה סגולה היא עצמה יכולה לשמש ככלי נשק נגדנו, ולכן סגולה טובה היא אבל עלינו להתאמץ בכל הכוח לנצח את היצר ולא להסתמך על סגולות וברכות וכדומה.

למרות הביטחון הגדול של אברהם ושרה, כתוב במדרש תנחומא (ורשא) סימן ה', שכשנלקחה שרה התחיל אברהם בוכה ומתפלל לפני ה' ואומר רבש"ע זו היא בטחוני שבטחתי בך ועכשיו עשה למען רחמיך וחסדיך ואל תביישני מביטחוני, ואף שרה צווחת לה' עשה למען שמך הגדול ולמען בטחוני בדבריך, א"ל ה' חייך אין דבר רע נוגע בך ובבעליך, ככתוב "לא יאונה לצדיק כל און".

וזה מוכיח שהיה להם ביטחון מושלם בה' שלא יאונה לצדיק כל רע, וכפי שאמר להם ה' במפורש, אבל למרות

ללמדנו, שגם אליהו הנביא צריך להתפלל ולהתחנן ולשווע בחצות הלילה ענני!! כי בעולם שלנו גם מלאכים חייבים להתחנן ולהרבות בתפילה, למרות הביטחון והתפילה יש גם להתפלל כתפילת האבות וכפי שמופיע בתפילה "ולא נבוש כי בך בטחנו" אז בן אדם מה לך נרדם, קום קרא לאלוקיך, צעק ושווע והתחנן לבורא, ואז נראה ישועות גדולות אמן ואמן.

פירש רש"י על פי המדרש, שזה עוג שנפלט מהמבול, ובצדקת הצדיק, הוסיף שלא לחינם ניצל עוג מדור המבול, כי כלפי חטא ההשחנתה והזנות עוג היה צדיק, דהיינו שעוג לא חטא בזנות כבני דורו הרשעים. **ובמדרש רבה** ל"ט אמרו (מובא גם בתוספות נדה ס"א) שנקרא עוג, בגלל שאברהם עשה עוגות מצות לפסח כשבא עוג להודיעו - לאברהם על לוט שנשבה, ומחמת עוגות המצות לפסח נקרא שמו עוג.

והדבר צריך עיון, וכי למה שמו נקבע מאות שנים רבות לאחר שנולד? **ועוד** קשה שמדוע נקבע שמו של עוג על שם פעולת אברהם אבינו? **ובספר שפתי צדיק** מתרץ שמראה אברהם שהיה עוסק בעשיית המצות, נקבע ונחרט בליבו עד שנקרא על שם זה, ויש אומרים שאפילו אברהם גם נתן לו לאכול מן המצות.

והנה בפשטות היה לו לעוג שם אחר עד לתקופה זו, והוא ביטל את שמו הישן וקבע את שמו ל"עוג" מרוב התפעלות, **וצריך עיון** ממה התפעל עוג מהמצות עד כדי כך ששמו נקבע על שםם? **ונראה** שעוג שרד ונפלט מהמבול זה בכדי שמכוח גודלו הגופני יצליח לברוח ולשרוד מהמלחמה, ולעשות את שליחותו להודיע לאברהם שלוט נשבה, ועל ידי כך יתקיים בית דוד שיצא מלוט, ולכן שמו נקבע על פי שליחותו ותפקידו. **אבל** גם לאחר מילוי תפקידו הוא שרד שנים רבות עד סוף חיי משה, ולמה???

התשובה אולי טמונה בכך שאברהם נתן לו לאכול מהמצות, כי אברהם אבינו מצד אחד ידע שכוונת עוג הייתה שלילית כי רצה שימות אברהם והוא יתחנן עם שרה, ומצד שני לאברהם הייתה הכרת הטוב לעוג שהיה לו חלק בהצלת לוט. **לכן** כשנתן לו לאכול מהמצות בעצם נתן לו כוח לחיות עוד ולשמש בתפקיד נוסף כשעם ישראל יבוא לארצו יקבלם בכבוד ויעזור להם לכבוש את ארץ ישראל, אבל אם הוא ירשיע וייכשל אזי הוא יענש גם על כוונתו הרעה שהייתה טמונה בשליחותו זו.

ואכן סגולת המצות כתבתי בפרשת בשלח בפסוק "ויבאו בני ישראל בט"ו לחודש השני לצאתם מארץ מצרים, וילוונו כל העם", שלעם ישראל היה ביטחון בה' שידאג להם במדבר, שזה כלול בחסד נעוריך אהבת כלולתיך, ולכן לא הכינו כלום מלבד מצות מצוה שאכלו בליל פסח

וטהר לבנו - לך לך

עוג – הפליט

היה מסירות נפש ממש!! לא פלא שהוא ניצול מהמבול כי רתיחת המים הייתה על השחתה והוא לא השחית!!!

ולא פלא שעוג ניצול מהמלכים ונבחר להודיע לאברהם אבינו על כך שנשבה לוט, ולכן זכה שאברהם אבינו נתן לו לאכול מצה קדושה, וגם מובן מאוד מה שכתוב **בזוהר ח"ג קפ"ד**, שעוג נימול על ידי אברהם אבינו והיה מאנשי ביתו, **ואיך** אכן זכה עוג להיות נימול ע"י אברהם אבינו?? יתכן והתשובה היא, כי עוג לא זנה במסירות נפש בזמן המבול לכן מתאים שגם הוא ימול את עצמו!!! ולכן הוא היה מאנשי ביתו של אברהם אבינו.

וייתכן שלכן חשש משה רבינו כשבא להילחם נגד עוג שמא תעמודנה לעוג זכויותיו וכפי שכתב רש"י בפרשת חוקת, ולפי דברינו אכן הייתה לעוג זכות עצומה וחשובה ששמר על בריתו ולא זנה כדור המבול, שלכן זכה גם להודיע לאברהם אבינו על שנשבה לוט, ומחמת זה חשש משה מכוחו של עוג הרשע, עד שהודיעו הקב"ה שעוג פגם בבריתו לכן ימות.

ללמדנו עד כמה כוחו של השומר על בריתו ובפרט כאשר רבו הניסיונות מהסביבה ומהמשפחה הקרובה, ולכן נקבל על עצמנו להתחזק ביראת שמים טהורה ונתרחק מכל רע, וחייבים לזכור שלפתח חטאת רובץ, יש זמני חולשה לכל אדם שכשיש לו ומולו אפשרות זמינה לחטוא הוא נופל בלי שליטה רח"ל, ומספיק פתח קטנטן זמין לעבירה שכשתהיה כשבוי תרחיבו ותגיע במהירות לידי עבירה, לכן גדולי ישראל מתחננים לא לטכנולוגיה אפילו המוגנת כי תמיד יש פתח שהיצר מגלה ומשם יש נפילות ה' ישמור ויציל, ולב יודע צרת נפשו, לכן סור מרע באמת!!! הגיע הזמן לפתוח דף חדש טהור וקדוש רק חזק ואמץ בהחלטה אמיצה חדה וברורה "לא לטומאה" ובעזרת ה' הוא ישלח עזרך מקודש וימלא כל משאלות ליבך לטובה אמן ואמן.

נפילת עוג – חשבונות של עבירה בהיתר

וחמד אותה אבל חלילה לו לעשות עבירה, לכן הוא תכנן לגרור את אברהם אבינו למלחמה נגד המלכים, כי רצה שאברהם אבינו ימות במלחמה ושרה תהיה אלמנה וכך בהיתר הוא יתחתן איתה, לכן הוא הפסיד את כל מעלתו ונפל וחטא שפגם בבריתו.

כי אי שמירת העיניים והמחשבות גורמים נזק עצום בהמשך הדרך, ועצם התוכנית לעשות עבירה בהיתר היא חמורה עד למאוד!!! כפי שידועים הדברים בעניין זה וד"ל.

וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ויכם וירדפם

ואיך אכן זכו לקבל את התורה?? דהיינו, מה הקשר הישיר של אברהם אבינו בקניין התורה לעם ישראל??

ונראה שזה על פי המבואר במדרש (שמות רבה פרשה כ"ח א') שבאותה שעה שבא משה לקבל את התורה, בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, מיד עשה הקב"ה את קלסתר פניו דומה לאברהם, אמר להם למלאכים: אין אתם מתביישים ממנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו!! ואז הסכימו לתת את התורה למשה, אמרו לו הקב"ה למשה, לא ניתנה לך תורה אלא בזכותו של אברהם אבינו.

וייתכן שזוהי מידה כנגד מידה, שבזכות שאברהם הסתכן ונלחם כי לוט היה דומה לו ולא רצה שיצא מזה חילול ה', לכן דווקא כאן כתוב שזכה אברהם ומשה נהיה דומה לו בשמים, ורק על ידי כך הצליח משה רבינו להוריד את התורה מהשמים בלי הפרעת המלאכים לעם ישראל.

ללמדנו, שעלינו להילחם שלא נעשה או שלא יתגלגל בגללנו חילול ה' בשום אופן וצורה, ואפילו שלא באשמתנו ממש!!! ואם נמסור על זה את הנפש נזכה למתנות גדולות ונצחיות לדורי דורות בזה ובבא, לכן נאמר ונכוון לקיים באמת את "נקדש את שמך בעולם", ונקדישך ונעריצך אמן ואמן.

הפליט כאמור זה עוג שניצול מהמבול וממלחמת המלכים, ונשאלת השאלה למה זכה עוג להצלה גדולה שכזו??!! אם בשביל להיות עזר לאברהם להודיעו על שנשבה לוט הרי לא חסר לבורא עולם דרכים להודיע לאברהם אבינו בלי להזדקק לאותו רשע עוג??!! ועוג רשע הוא שהרי חשב רע על אברהם שימות במלחמה והוא ישא את שרה אשתו!!!!

עוד פלא שכתוב במדרש שעוג נימול ביחד עם אברהם אבינו, ונשאלת השאלה וכי מה ראה אברהם למול רשע כעוג, ומה פתאום רצה עוג למול את עצמו??

ונראה לתרץ שלעוג הייתה זכות עצומה בכך שלא פגם וזנה כדור המבול כפי שכתב בספר צדקת הצדיק, וזה היה לו לזכות עצומה, שהרי כל דורו פגמו וחטאו בזנות, אפילו אביו זנה עם אשת חם ועד כדי כך השחיתו כל בשר ואפילו בעלי חיים שימשו שלא במינם, ואפילו האדמה עד ג' טפחים נשחתה, ורק הוא מכל משפחתו ודורו (וכמובן מלבד נח ומשפחתו) לא חטא, וזה היה ממש לא פשוט, זה

שימו לב עוג שעמד בגבורה נגד כל דור המבול ולא זנה כבני דורו, ושנה שלימה ראה מה שנח לא ראה, כי עוג עמד מחוץ לתיבה וראה איך כל בני דורו באו על עונשם ומתו במבול, וגם הוא נימול יחד עם בני ביתו של אברהם, למה ואיך הדרדר וחטא ופגם בברית קודש שלכן הצליח משה להורגו כדברי הזהר הקדוש??!

ונראה לבאר שהיות ועוג רצה בתחבולות להתחתן עם שרה אמנו וכביכול בהיתר, כי הוא כנראה ראה את שרה

המדרש רבה מ"א שואל וכי לוט אחיו של אברהם היה?? ומתוך, שהיו קלסתרין שלו דומה לאברהם, וכיון ששבו אותו היו סבורים שאברהם הוא.

ונראה שלכן כאן ראה אברהם לנכון לצאת ולהילחם ולהציל את לוט, כי חשש מחילול ה' שהיות ולוט דמה לו אזי נמרוד יכול להחזירו לאור כשדים ולהציג בשקר את לוט כאילו הוא אברהם שנפל בידו סוף סוף, ויוכיח שלמרות שאברהם ניצל בעבר מכבשן האש, עכשיו זה נגמר ועכשיו הוא יצליח להמיתו, ואולי הוא יציג אותו כמקולקל שיצא לתרבות רעה ובזה יהיה חילול ה' נורא ואיום.

ורבינו בחיי פרק י"ד מביא מדרש משלי י"ז א' ש"קונה שמים וארץ" הכוונה לאברהם, ש"קונה שמים" הכוונה שזכו בניו לקבל את התורה שנתנה מן השמים, "וארץ", הכוונה שזכו בניו לפרות ולרבות כעפר הארץ.

וטהר לבנו - לך לך

ויצא מלך סדם לקראתו – כוח מבט של צדיק (אברהם)

החוצה!!! וצריך להתבונן מה העניין בהסתכלות בבור פנימה, למה לא מספיק רצון של צדיק בלי מבט?!

אלא בא זה ללמדנו על כוח המבט של צדיק, וגם ללמדנו, שמי ששומר על העיניים כמו אברהם, שאפילו לא הכיר ולא ידע שאשתו יפה, ורק כשהלך למצרים נודע לו הדבר וכידוע, בניגוד מוחלט לאחרים שנכשלים ורואים וחפצים לחטוא ולהגיע לכדי עבירה ממש, **לכן מידה כנגד מידה** לצדיקים יהיה כוח שכשיסתכלו וירצו יקבלו את מבוקשם!!! **ולכן** גם מצאנו בגמרא מציאות של כוחם של עיני הצדיקים - "נתן בו עיניו, ועשהו גל של עצמות".

ללמדנו, שאם נתגבר בכל הכוח לא להיכשל בראיות אסורות, ולא בהסתכלות שמביאה לידי הרהורי עבירה, זכה נזכה שנקבל כוח זה במידה כנגד מידה שבעיניים שלנו תהיה עוצמה לדברים טובים ולברכה אמון ואמן, כי רצון יראיו יעשה.

ויאמר מלך סדם אל אברם תן לי הנפש והרכש קח לך

אלא נראה שבעצם מלך סדם סתר את עצמו, שהרי ברגע שהקדים ואמר "תן לי הנפש" ובזה כבר הודה לאברהם אבינו שכולם עבדי אברהם מחמת הכיבוש וזה כולל גם את מלך סדם בעצמו, אבל בהמשך הוא מוסיף "קח את הרכוש" ולכאורה אם גם מלך סדם הודה שכולם עבדי אברהם אז למה נקט בהמשך "והרכוש קח לך" שמשמע מלשון זה שאברהם צריך לקחת את הרכוש כאילו הרכוש הוא עדיין לא שייך לאברהם אבינו, הרי אם בעלי הרכוש הפכו לעבדי אברהם כל שכן רכושם???

אלא יתכן שמלך סדם ביקש מאברהם: נכון שהכל שלך, בכל זאת תחזיר לי את אנשי בכדי להקים את ממלכתי מחדש, וגם תכבד אותי שיחשבו שכאילו אני המלך הענקתי לך - אברהם את כל רכושך. **ויתכן** שמלך סדם הכיר את חסדי אברהם הצדיק, והחליט לנצל את מידת החסד המפורסמת של אברהם, וכידוע דברי הרמב"ם סוף ה' מתנות עניים שהצדקה הגדולה ביותר זה לתת בצורה של כבוד, כמו לדאוג ליהודי לעבודה ולפרנסה כך שלא יזדקק לתרומות הציבור, וכאן ביקש מלך סדם מאברהם שינהג עמו במידת החסד ויחזיר לו את כבודו האבוד.

אבל אברהם אבינו התנער מהכסף ולא היה אכפת לו להפסיד גם מה שזכה בו מן הדין, כי יותר חשוב לו ששום אחיזה ושום חיבור וטובת הנאה אפילו דמיוני ושקרי לא יהיה לו ממלך סדם, ואפילו בחוט ושרוך לא רוצה ליהנות ממך. **שמלך** סדם לא יפרסם את דמיונותיו, שהוא מלך סדם בטובו תרם והעשיר את אברהם, **ולמרות** שברור שזה שקר מוחלט ומפורסם, בכל זאת עדיין יש מקום לדמיון קלוש ביותר שאפשר לדמיין כאן, ואת זה רצה אברהם אבינו למנוע בכל תוקף, כי אפילו חיבור דמיוני עם רשע סדומי לא רצה אברהם, **ובפרשת וירא**, נלמד איך מלך סדם אכן שיקר ועיוות וניצל לרעה והמציא דרך חיים "מידת סדם" וכל זה בטענה שכביכול למד זאת מרבו אברהם.

ללמדנו, שמרשע מושחת ושקרן ודמיוני, חייבים להתרחק לגמרי לגמרי!! שלא תהיה אפילו אחיזה קלושה של אחיזה וחיבור, כי זו סכנה רוחנית איומה, כי גם אנחנו ניילכד בדמיונותיו ובשקריו, וגם אם בגלל זה נפסיד הרבה מאוד, שווה להפסיד המון כי הסכנה ממנו גדולה יותר.

ובעצם מי שהכי מזכיר את הרשע המתואר כאן זה בעצם היצר הרע!! והוא מנצל כל קצה חוט ואחיזה בכדי להפיל את רוחנו ולהחטיא אותנו, לכן שום וויתור ושום חיבור ליצר הרע, ושום פתח אפילו צל של פתח לא נשאר ליצר הרע, וכך בעזרת ה' יתברך לא ניפול חלילה ברשתו של היצר, אלא נתקדש ונתעלה אמן ואמן.

מחוט ועד שרוך נעל

"וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךָ" וזה השכר שהגויים יפחדו מהיהודים, והשכר בעולם הזה על הציצית הוא שנאמר: "וְרֵאיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'".

מלך סדם עצמו ניצל בזכות אברהם אבינו, וכפי שמסביר הרמב"ן על הפסוק "ויצא מלך סדם לקראתו", שאפשר שלמרות שהיה טבוע בטיט בבורות חמר שהיו שם, בכל זאת יצא בנס מן הבור, על ידי **כוח הצדיק אברהם שהביט** בבור כשרצה להצילו ולהחזיר לו את רכושו. **ולכן** אנשים אמרו שאם בורא עולם עושה ניסים לרשעים בשביל כבוד הצדיק אברהם, כל שכן שהציל את הצדיק עצמו מסכנה כשהיה באור כשדים בכבשן האש.

ומשמע מדברי הרמב"ן, שאברהם אבינו רק הסתכל והביט ורצה להציל, זה כבר **גרם לנס** שמלך סדם יצא

שיא החוצפה הסדומית ראינו כאן, שלא רק שלא ביקש יפה, אלא יש כאן לשון **ציווי!!!** והרי בעצם מלך סדם הפסיד במלחמה, והוא עצמו היה כמת בבורות ורק בזכות אברהם ניצל, אז במקום להגיד תודה, הוא מרגיש שווה בין שווים, מרגיש כמחותן, ויש לו עוד דרישות!!

ועוד קשה איך יש לו את החוצפה לטעון "והרכוש קח לך", וכי אברהם צריך לקחת? הרי הם שלו **תוס'** גיטין ל"ח כשלל מהמלחמה, והיה עליו לומר לאברהם **תשאיר** אצלך את הרכוש?? **ובכלל** הרי בעצם מלך סדם עצמו נחשב לרכוש אברהם וכעבדו, שהרי הוא ניצל וכבש והציל אותו?? **ומה** עונה לו אברהם?? **נשבע** לך בשם בורא עולם "אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך, ולא תאמר אני העשרתי את אברם". **והמילים** בתשובתו ובשבועה של אברהם צריכים ביאור, **למה** כביכול אברהם מסכים **ונשבע** שבכלל צריך כאן לקיחה הרי אברהם כבש את מלך סדם והכל של אברהם??

ואולי כשהקדים חוט ושרוך נעל, בעצם עקף את מלך סדם שאולי כל רכוש מלך סדם שנכבש זה אולי "מחוט ועד שרוך נעל", שבעצם אין לי מה לקחת ממך כי אפילו מה שעליך חוט מהבגדים הקרועים או שרוך נעל מהנעל הקרועה מלבד שאין בזה שווי גם זה לא שלך הם בכלל. **אבל** מוסיף אברהם ואומר לו שלמרות שכבשתי אותך ואת רכושך בכל זאת אני לא נוגע ברכוש כי זה מגעיל אותי, שלא תאמר אני העשרתי את אברהם.

ובעצם, צריך עיון למה אברהם אבינו ויתר על הכסף, זה כמו לתת פרס לחוצפן, שהרי כאמור הכל כולל מלך סדם כבש אברהם ושלו הוא, ולא הוא העשיר אלא בורא עולם שנתן את הניצחון ביד אברהם?? **אז** בגלל שמלך סדם דיבר בחוצפה ובשקר הוא הרוויח?? וכי בחוצפתו קיבל מאברהם אבינו הכל בכל מכל כל??

הגמרא סוטה י"ז אומרת, שבשכר שאמר אברהם אבינו "אם מחוט ועד שרוך נעל", זכו בניו לשכר את שתי מצוות: לחוט תכלת, ולרצועה של תפילין. **שעל** התפילין נאמר:

וטהר לבנו - לך לך

וכפי שהגמרא מנחות מ"ד מדגימה זאת, בסיפור שצדיק אחד שהיה מקפיד על מצוות ציצית יום אחד רצה להיכשל בעבירה חמורה של זנות רח"ל, וברגע האחרון באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו והבהילו אותו ופרש מהעבירה, כי נדמו לו הן כנפות של הציצית כ 4 עדים. **וכל איך הדמיון התפרע והגיע מחוטי ציצית לדמיון של 4 עדים**, ושימו לב לגודל הדמיון, **שמחוטים נדמו לו לאנשים??** ולא סתם אנשים מהסביבה הרומאית ששם היה המעשה, אלא דמו לו 4 יהודים כשרים!!! הנה לנו הוכחה חדה וברורה שמצוות ציצית פועלת ומפעילה דמיון מעל לכל הגיון, וכך מגינה עלינו ומצילה אותנו מהחטא.

וכל כך למה?? התשובה היא!! כי בורא עולם שילם לעם ישראל בזכות אברהם אבינו **במידה כנגד מידה**, שהרי אברהם אבינו הפסיד הון ורכוש רב שהיה שלו ובצדק, רק בשביל שבדמיון הכי קלוש והכי מוזר לא יתחבר אצל שום אדם בעולם, שאברהם קיבל טובת הנאה כלשהיא ממלך סדום הרשע. **לכן** זכה אברהם שבניו – עם ישראל יקבלו מצוות חוט תכלת ותפילין, שלמרות והדמיון שיש בתפילין ובציצית הוא דמיון קל או קלוש ורחוק, בכל זאת זה יפעל באופן מושלם, לקשר אותנו לריבוננו של עולם, ולקבל יראת שמים שנוכח את בורא עולם ושלא נחטא חלילה.

ללמדנו, עד כמה ה' מדקדק להיטיב עמנו, מכל פעולה ולא רק אלא גם מכל דקות של זהירות מעבירה, כמו שאברהם הפסיד הון למען הזהירות המופלגת זוכים לדורי דורות לשכר בזה ובבא, לקשר אמיץ וחיזוקים מעל לכל דמיון, ולכן עלינו למסור נפש להתנתק מכל בדל של חיבור ליצר הרע, אפילו בזהירות מוגזמת ודמיונית, וגם אם בגלל זה נשלם יותר ונפסיד הרבה כסף, אבל את העיקר נרוויח, נרוויח דורות של יראי שמים ויראי חטא וזו השאיפה הטובה לכל אב ואם בעם ישראל.

כוח הדמיון מול כוח הדמיון "הציצית והתפילין" במלחמה של ימות המשיח - המשך

מיוחד במצוות אלו יותר משאר המצוות - כשבת ומילה ולימוד תורה שגזרו עליהם בעבר היוונים והרומאים??

והתשובה, שהגויים מקנאים בנו בעיקר במצוות אלו, שאפילו בכוח הדמיון כביכול אנחנו מצליחים לפעול באמת ולהתקשר ולהתחבר לה' ולקבל יראת שמים, **לכן הם ינסו בכל הכוח לכבוש את הדמיון שלנו לטומאה**, ולמחשבות של "רק רע כל היום", ואם ננצח יקוים בנו מאמר המדרש שבזכות "אם מחוט ועד שרוך נעל" ה' פורע משונאיהם, שנאמר "על אדום אשליך נעלי" תהלים ס' י', כי אם ננצל את הכוח שקיבלנו, נראה כוח ה' שנפרע בגויים.

ואכן בדורנו דור שמשיח בא בעזרת ה', אכן רואים שפתאום יש מכשירים חכמים לכל כיס, שבו כוח דמיון היצר הרע מפותח עד לאין שיעור שבקלות מגיעים אתו ל"רק רע כל היום", ובוזה כוח הרע והיצר הרע מנסים לנטרל מאתנו את הדמיון הטהור והקשר הטהור שבה לנו על ידי הציצית והתפילין להתקשר ביראת שמים לה', ותחת זה לקשר אותנו בקשר וחיבור וירטואלי ודמיוני כל הזמן לטומאה, אבל אנחנו נצחק בקול גדול: לא!!! אלא בה' אנו מקושרים ואין לנו קשר אחר ח"ו, לא נהיה מקושרים לעצת היצר המטמא והורס כל חלקה טובה, אלא השם הוא מלכינו ונקבל פני משיחו בקרוב ממש בטהרה אמנ..

ותענה שרי ותברח מפניה

ולכן דרשה שרה לגרשה כי הגירוש עדיף מלהישאר אצל אברהם, שסכנת מות הייתה להגר ועוברה מהקפדת שרה על ביזויה והוצאת השם רע הנוראי על שרה שגרם לחילול ה' עצום. **וזו** כפיות טובה לנס, וגם לשרה שנתנה לה את הזכות לחיות עם אברהם, לכן פחדה שרה שמהריון כזה יצא אסון כמו עוג שנעשו לו ניסים גדולים אבל בהמשך נהפך לאסון ולסכנה גדולה לעם ישראל וכמבואר קודם, לכן גרמה לה שרה שתפיל, וגם דרשה שרה מאברהם: גרש "סכנה" זו!!! ואולי זה כמו גלות יכפר לה במקצת על כפיות הטובה ועל הוצאת השם רע וחילול ה' שעשתה.

והמזרחי על התורה נח ט' כ"ג, מקשה שהרי זכו לציצית בזכות שם בן נח ככתוב בגמרא שבשכר שכיסה את אביו נח זכו בניו לטלית סנהדרין ע"י?? ועונה המזרחי, **שלחוט תכלת** זכו בזכות אברהם, ולטלית וציצית בזכות שם בן נח.

ובעצם יש להתבונן מה הקשר בין הדברים?? **וגם** איך אכן התפילין שעלינו גורם לגויים יראה ופחד מאתנו?? **ואיך** באמת חוט תכלת מזכיר לנו את כל מצוות ה'??

והכוונה היא כדברי הגמרא בחולין פ"ט שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד. **אבל** איך ידיעה זו אכן מביאה לידי יראת שמים, הרי אנשים ברובם לא יודעים את כל הרשימה מה דומה למה עד שזה מגיע ומזכיר את כסא הכבוד???

והנה נראה שגם תפילין הם בעצם המחשה כדמיון והדמיה לקשר של עם ישראל לה', ולכן הגויים מפחדים מהקשר האמיץ שלנו עם בורא עולם, וכאמור גם בחוט תכלת של הציצית, יש בו דמיון והמחשה רחוקה יותר אבל גם הוא מביא אותנו לזכור את ה' ולהתחזק ביראת שמים. **ולמרות** שהם פועלים מכוח דמיון או דמיון קלוש, בכל זאת במציאות זה פועל ומועיל לעם ישראל!!!

ולפי הדברים הקודמים, אפשר לפרש את דברי הגמרא ירושלמי עבודה זרה ט' על מזמור ב' שבתהילים, מזמור שמתאר את תקופת המשיח: "למה רגשו גוים" הכוונה למלחמת גוג ומגוג: "יתיצבו מלכי ארץ על ה' ועל משיחו", "ונתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבתימו", והגמרא מפרשת ש"מוסרותימו" זו מצוות תפילין, ו"עבתימו" זו מצוות ציצית.

ולכאורה למה במלחמה נגד ה' ונגד משיחו, נתפסו הגויים דווקא על מצוות אלו - תפילין וציצית?? מה ראו הגויים באלו המצוות לבטלם בכוח ולשבור את עם ישראל, וכי מה

ולכאורה למה במלחמה נגד ה' ונגד משיחו, נתפסו הגויים דווקא על מצוות אלו - תפילין וציצית?? מה ראו הגויים באלו המצוות לבטלם בכוח ולשבור את עם ישראל, וכי מה

ולכאורה למה במלחמה נגד ה' ונגד משיחו, נתפסו הגויים דווקא על מצוות אלו - תפילין וציצית?? מה ראו הגויים באלו המצוות לבטלם בכוח ולשבור את עם ישראל, וכי מה

ולכאורה למה במלחמה נגד ה' ונגד משיחו, נתפסו הגויים דווקא על מצוות אלו - תפילין וציצית?? מה ראו הגויים באלו המצוות לבטלם בכוח ולשבור את עם ישראל, וכי מה

ולכאורה למה במלחמה נגד ה' ונגד משיחו, נתפסו הגויים דווקא על מצוות אלו - תפילין וציצית?? מה ראו הגויים באלו המצוות לבטלם בכוח ולשבור את עם ישראל, וכי מה

המפרשים מקשים מדוע הקפידה שרה כ"כ על הגר, וגם גרמה לה שתפיל, וגם דרשה לסלקה מהבית, **איפה** רחמיה???

ונראה לתרץ על פי מה שכתב רש"י שנעשה להגר נס והתעברה מיד, ושרה רואה שבמקום לשמוח בנס ולהתחזק ביראת שמים ובמידות טובות, הגר משתמשת בנס להתגאות ולהשפיל את שרה גבירתה, שהגר אמרה: **שרה צבועה היא**, בגלוי מראה עצמה כצדקת אבל באמת היא לא צדיקה, ועובדה שלא זכתה להריון משך שנים, ואני – הגר התעברתי מביאה ראשונה – מדרש רבה מ"ה.

ללמדנו עד כמה חמורה הוצאת דיבה על גדולי ישראל, כי זו סכנה ממשית לכל משפחת המוציא!!! **וגם מלבד הוצאת** הדיבה שזה חמור עד למאוד!!! יש כאן גם חילול ה' גדול ונורא שמקטין את ערך גדולי ישראל בעיני העם!!! **וזה גורם** לקלקול נפשות בעם ישראל שבגלל זה הם מזלזלים בדת!!! והגרוע מכל, המוציא שם רע על גדולי ישראל לעיתים הוא משוכנע ובטוח בעצמו שהוא עושה מצווה גדולה ובטוח הוא שעוד יקבל על זה שכר משמים!!!!

וטהר לבנו - לך לך

זכור זכור ולא נשכח שגם על משה רבינו הוציאו שם רע נוראי שחשדוהו באשת איש עד כדי כך שכל עם ישראל קינאו לנשיהם שלא יסתרו עם משה רבינו!!! ואני בטוח שזה שבזמנו הוציא את השם רע על משה רבינו היה בטוח בעצמו שהוא צדיק גדול ונלחם לשם שמים בקנאות של אמת!!!

ולכן נתרחק בכל כוחנו מלדבר רע על גדולי ישראל ועל רבנים, לא עלינו המלאכה מוטלת בשום פנים ואופן!!! יש מספיק מצוות חשובות שעלינו לסיימם ויש עוד מצוות חשובות מאוד שעדיין לא נגענו בהם, אז נברח בסכנות איומות של דיבורים רעים ושקרים על גדולי ישראל גם אם אתה בטוח שזה אמת ממש, והם ממש לא גדולי ישראל אלא מחריבי ישראל!!!

ונמלתם את בשר ערלתכם

מסביר שמילה היא מצווה **תדירית**, לכאורה זה רק מוכיח שמילה היא מצווה חשובה עד למאוד?!

ולפי דברי הש"ך הדברים נפלאים, שמצוות מילה זה לא רק המילה הנעשית בבשר בעודו קטן פעם אחת בחיים, אלא זו מצווה לשמור על הברית מכל זנות במשך כל החיים ביום ובלילה וגם במחשבה ושמיעה ובדיבור.

ואולי לרש"י היה ברור מלשון הגמרא, שמילה היא מצווה הממשיכה כל החיים, כי זה פשוט כוונת הגמרא בלשונה "מילה תדירה במצוות", דהיינו שמילה היא מצוות תדירית, ורש"י בא להוסיף שהיות ומצוות מילה ממשיכה במשך כל החיים בשמירה לכן התורה ריבתה בה 13 בריתות וציוויים, **שוב** מצאתי **בשפת אמת** שהתפלא על ביאור רש"י, לכן מפרש בגמרא כפי שתירצתי, וברוך ה' יתברך שזכיתי וכיוונתי לדבריו.

ונפרשת בחוקותי הארכתי בחידוש זה, שבחוקותי תלכו הכוונה גם לשמירת הברית, כנכתב **בירמיה** ל"ג "אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתי", וכתוב במשנה בסוף פ"ג נדרים, שהכוונה לברית מילה, וכפי שמבאר **התוספות יום טוב** שמצוות ברית מילה היא מצווה תמידית בגופו לשמור על קדושתו יומם ולילה.

ללמדנו, שעל האדם לדאוג לקדושת עצמו כל חייו, ובלי תירוצים בין אם חונך לך בין לא חונך בטהרת הקדושה, עליך תמיד לדאוג שתהיה קדוש!!! ולכן התורה כותבת את מצוות מילה בכמה צורות של פעלים ונפעלים, בכדי שתדע שבכל מצב עליך להיות קדוש בעצמך וגם לעזור לאחרים להיות קדושים, וכמובן מחובתך לחנך את בניך לקדושה, ונכון שבדור הזה זה קשה מאוד אבל לפי הצער כך השכר, וכך תזכה ותראה הארת פנים מבורא עולם!!! וגם לדאוג לקדושת אחרים.

וייהי רעב בארץ

לאברהם ושרה ילדים ועשה אותם עקרים עד כדי כך שאפילו בית ולד לא היה לשרה, וכל זה בכדי שיהיו אברהם ושרה מרוכזים בכל מאודם ונפשם בחיזוק אנשים לעבודת ה', ולא ינסו ללכת לרופאים לרפאות את עקרותה.

ולפי זה מובן מדוע דווקא אברהם יצא מארץ ישראל בעקבות הרעב בארץ ישראל גם בלי רשות מבורא עולם, שהיות והקב"ה סילק בכוונה מאברהם אבינו ושרה כל טרדה והפרעה עד כדי כך שאפילו ילדים לא היה להם וכאמור בכדי שיהיה להם כל הזמן והכלים לקרב אנשים בלי מניעות וטרדות, לכן כשהיה רעב בארץ הבין אברהם אבינו מעצמו שעליו לסלק מעליו את הטרדה ולעבור למצרים מקום בו לא תהיה לו טרדות וכך יוכל להמשיך בעבודת החיזוק.

ואדו"בא יתכן שאברהם הבין שהרעב שימש עבורו כניסיון עבורו שלא יערער על ציווי בורא עולם שהביאו לארץ ישראל ועכשיו כביכול משלחו ממנה? על כל פנים אברהם אבינו הלך למקום שבו יהיה לו קל יותר לחזק בלי הפרעות וטרדות כי זה היה תפקידו בעולם ואת זה חפץ לקיים בשלימות בכל דרך, בפרט שהוכח לו מגופו שזה רצון ה'.

ללמדנו, שאדם הרוצה ומתאמץ לחזק יהודים בורא עולם נותן לו סייעתא דשמיא מיוחדת שאכן יוכל להשקיע את כל מרצו וזמנו לכך, וזכור שאם כל מחזק ה' נוהג בו באופן שונה כפי שמצאנו הבדלים בין נח לאברהם, שלנח דווקא כשחזק נולדו ילדים, ולאברהם להיפך בגלל שחזק שנים רבות לא נולדו לו ילדים, ודע עוד כי גם כשהדברים מסתבכים ויש הסתר פנים, תמיד צריך לזכור שבורא עולם משגיח עלינו תמיד!! וידע את צורכנו וידע את כל קושינו, ותמים תהיה עם ה' אלוקיך.

כתב רש"י שלכאורה היה צריך להיות כתוב "ומלתם את בשר ערלתכם" ולא "ונמלתם", ורש"י מתרץ זאת על פי כללי הדקדוק, והנה בפשטות אפשר לתרץ שכוונת התורה שעל האדם לדאוג שהוא יהיה מהול, או על ידי אחרים כאביו או בית דין כשהוא קטן או על ידי עצמו כשהוא גדול שידאג שימולו אותו או שימול את עצמו, וכן מצאתי בחזקוני.

וראיתי בש"ך שכתב חמש פעמים כתוב בתורה כאן מצוות מילה: **המול** לכם כל זכר **ונמלתם**, ובן שמונת ימים **ימול** לכם כל זכר, **המול ימול**, ועל זכר אשר לא **ימול**, לרמוז לחמש ערלות שהם ערלת השפתים בדיבור שלא סח שיחה בטילה ולא נבלות פה, וערלת הלב שלא הרהר שום עבירה, וערלת האוזן בשמיעה, וערלת הלשון, וערלת הבשר להוליד בן צדיק וגדר עצמו מכל צד זנות, ולזה אמר ונמלתם את בשר ערלתכם כל ערלות שבבשרכם, והש"ך הביא את המדרש רבה מ"ו שרבי עקיבא מנה 4 ערלות: אוזן, פה, לב, ובשר גוף.

והנה בגמרא זבחים צ"א כתוב שמילה נקראת מצוה תדירית במצוות, ומפרש רש"י: סדורה במצוות שנכרתו עליה 13 בריתות וציוויים, ולכאורה עדיין לא מובן איך זה

כתב הרמב"ן שאברהם אבינו חטא בשוגג שירד למצרים וסיכן את אשתו ולא בטח בבורא עולם שהנחה אותו לארץ ישראל שיפרנסו ברעב בארץ ישראל. **ואומנם** לפי רש"י אדרבא זה היה אחד מהניסיונות של אברהם אבינו שירד למצרים ולא יערער על הקב"ה שאמר לו להגיע לארץ ישראל ומיד הקב"ה מנווטו לרדת למצרים.

אומנם לפרש"י קשה שמהיכן למד אברהם לרדת למצרים בגלל הרעב, אולי היה עליו להתייטר ברעב בארץ ישראל וזה היה ניסיונו, הרי הוא לא קיבל ציווי מיוחד מבורא עולם לצאת מארץ ישראל, ולכאורה היה עליו ללמוד מנח שנכנס לתיבה בציווי ה' ולא יצא מהתיבה למרות שיבשה הארץ אלא לאחר ציווי מפורש מהקב"ה שיצא מהתיבה?!

ונראה לבאר את דברי רש"י שהנה שיש הבדל גדול בין נח לאברהם גם בעניין זה, שמצאנו הנהגת ה' הפוכה מנח לאברהם, שהנה מצאתי כתוב **ברבי עובדיה מספורנו** על הפסוק "את האלוקים התהלך נח" - דהיינו כאשר נח התחיל להיטיב לזולתו והוכיח לדורו רק אז התקיים בו "ויולד נח", ואילו אצל אברהם אבינו מצאנו בספר **אוזניים לתורה בשם הקדמונים** להיפך, שבורא עולם לא נתן

וטהר לבנו - לך לך

ולכן אתה תמשיך לחזק ולהתחזק בכל מצב גם כאשר יש קשיים ומניעות, ובורא עולם ברחמי יחוס עליך ועד כמה שיקשה עליך מלאכת ה' כך ירבה שכרך, וכך תזכה לראות נחת ותוצאות מבורכות מפרי עמלך, כי הזרעים בדמעה ברינה יקצורו, רק חזק ואמץ מאוד כי יש שגר לפעולתך ושבנו בנים לגבולם בזכותך.

ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם

אשר תלד, ומפורש כן ברש"י "את בריתי איתו", בכל זאת אם ישמעאל היה רוצה להיות בברית כמו יצחק, יכול היה לעשות זאת, ע"י שהיה מתנה עם אביו כששכנע אותו להסכים לעשות ברית שהוא רוצה לעשות ברית מדין גירות ולהיות יהודי, וממילא ישמעאל היה נהפך ליהודי כבן אברהם ויצחק ויעקב.

אבל ישמעאל למרות שהסכים לעשות ברית מילה בגיל 13 שזה דבר לא קל בעליל, בכל זאת לא השכיל להתגייר באותו שעה גדולה של מסירות נפש. ואולי גם בגלל זה כתוב הבדל לשון בין מילת אברהם למילת ישמעאל, שבמילת אברהם כתוב "בהמלו בשר ערלתו" ולגבי ישמעאל כתוב "וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמלו את בשר ערלתו", ואכן רש"י כבר עמד על השינוי בפסוקים, וראיתי בבעל הפלאה שכותב שאצל אברהם היה צורך רק למול את ערלת הבשר ואילו אצל ישמעאל היה צורך למול גם את עורלת לבו הרע.

וייתכן שאברהם חפץ לגייר את ישמעאל ולכן כתוב "וישמעאל בנו בהמלו בשר ערלתו" למרות שכלפי מצוות מילה הקב"ה הבהיר לאברהם שרק יצחק נחשב כבנו ולא ישמעאל, כי ייתכן שאברהם במצוות המילה ניסה גם לגייר את ישמעאל ורצה לגרום לו שיהיה כבנו המחויב במילה לדורות, אבל לזה ישמעאל לא הסכים.

ורק בסוף ימיו ישמעאל חזר בתשובה, ואולי לכן התגלגלו הדברים לפי דעת הרמב"ם וכפי שכתב הרמב"ם שהתערבבו בני ישמעאל בבני קטורה ועל כן כל הישמעאלים חייבים בברית ביום השמיני לדורתם כבני קטורה, ובעצם להבדיל כמו החיוב שיש לזרעו של יצחק אביו – עם ישראל.

ללמדנו, שיש לאדם הזדמנויות להתעלות רוחנית עצומה, והוא אפילו מפעיל מסירות נפש עצומה, אבל בכל זאת הוא מפסיד את העיקר!!! וממש כואב הלב שאדם השקיע המון וכביכול זה היה לריק!!! וכמו שהגמרא בוכה על אנשים שכביכול מקיימים מצוות וכביכול חיים בדרך ה' ולכן הם מפסידים את חיי העולם הזה, כי הם חיים בחיי דוחק, בתקווה שהם יזכו לחיי העולם הבא, אבל בסופו של דבר הם גם לא זכאים לעולם הבא, כי הם לא עבדו את בורא עולם באמת אלא הכל היה מהשפה ולחוץ!! לכן תמסור נפש לחיי אמת – לעשות רצון אבינו שבשמים באמת בלי נגיעות עצמיות כלל וכלל!!

המול ימול

שכתוב במדרש רבה מז' "ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילדי ביתו" א"ר אייבו בשעה שמל אברהם אותן ילדי ביתו העמידן גבעה ערלות וזרחה עליהם חמה והתליעו, ועלה ריחן לפני הקב"ה כקטורת סמים וכעולה שהיא כליל לאישים, אמר הקב"ה בשעה שיהיו בניו של זה באים לידי עבירות וילדי מעשים רעים אני נזכר להם הריח הזה ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם.

ולכאורה מדוע זכות ערלות של ישמעאל ואנשי ביתו של אברהם ועוג ימליצו יושר בעד עם ישראל בזמן שחוטאים במעשים רעים?? הרי אין להם קשר לעם ישראל??

אלא כל הברית מילה שעשו אנשי ביתו נכלל לזכותו של אברהם אבינו שהתאמץ למול אותם ביום אחד בכדי להדר במצוות ה' "אפילו 100 פעמים" ובזה פרסם לעיני כל את מעשה מצוות עשיית הברית כנגד כל העולם!!! שלא פחד ממה שיגידו הגויים וכפי שתיאר רש"י בסוף הפרשה.

ולכן מובן מדוע אברהם העמיד גבעה מהערלות ועוד בביתו והשאיר אותם שיצא מהם ריח רע, וכל זה בכדי להעצים את פרסום מצוות המילה שיתפרסם עד כמה שיותר בעולם!!!! ולכן ריח רע שיצא מזה – זה ריח שהפיץ יותר את פרסום המצווה, ולכן הריח הרע הזה מלמד זכות מידה כנגד מידה על מעשים רעים ומסריחים שיעשו עם ישראל רח"ל, אבל אנחנו בני אברהם יצחק ויעקב חלילה לנו להסתמך על זה, אלא חובה עלינו למסור נפש על קדושתנו ועל טהרתנו תמיד.

יש מחלוקת בין רש"י והרמב"ם מי חייב בברית מילה, ומסכם זאת המנחת חנוך במצווה ב' שישמעאל לא נצטווה למול את זרעו אחריו, כי רק יצחק נחשב זרע אברהם, ואילו כלפי בני קטורה יש מחלוקת לרש"י אברהם מל אותם כמו שמל את כל ילדי ביתו ועבדיו, אבל אין עליהם חובה למול את זרעם אחרים, ואילו לרמב"ם יש חובה על בני קטורה למול את יוצאי חלציהם עד סוף הדורות, ולא עוד אלא היות ובני ישמעאל התערבבו בין בני קטורה לכן כל הישמעאלים חייבים למול בגיל 8 ימים.

אומנם למעשה הערבים לא מלים בגיל 8 ימים, אלא בגיל 13 שנה (והיום הרבה ערבים מלים בגיל צעיר יותר עכ"פ לא בגיל 8 ימים), ואפשר להסביר פשוט כי הם נוהגים כפי שאבי אבותם "ישמעאל" נהג.

ונראה פשוט שישמעאל למרות שלא היה חייב למול את ילדיו בכל זאת מל את ילדיו ואת צאצאיו בגיל 13 שנה כפי שמלו אותו, ולמרות שידע שהוא לא מזרע אברהם המחויב במילת צאצאיו, שהרי אם טעה וסבר שהוא מחויב כי הוא נחשב לזרע אברהם אם כן היה עליו למול את צאצאיו בגיל 8 ימים כפי הברית שציווה ה' את אברהם לדורות.

ולמרות שהוא נימול בגיל 13 שנה זה היה כי בעת הציווי על מצוות הברית זה היה גילו, וכי היה נימול בגיל 99 כפי שאברהם נימול בגיל זה? אלא ברור כשמש שישמעאל לא מל את ילדיו מדין ברית מילה אלא רק כחיקוי למה שנעשה בו בגיל 13 בלבד. אבל למרות שהקב"ה אמר מפורש לאברהם אבינו שישמעאל לא בברית ורק יצחק יהיה בברית, כפי שדייק הרד"ק בפסוקים "ולישמעאל שמעתוך הנה ברכתי אתו, ואת בריתי אקים את יצחק

הגמרא ביבמות עב' דורשת "אפילו מאה פעמים", ובפשטות הכוונה שאם נתכסה הברית צריך למול שוב, וחשבתי בדרך רמז לבאר באופן דרש ואכן קצת משמע כן בדברי הרא"ש, שלא רק יש מצווה לאדם למול עצמו 100 פעמים אם יתכסה שוב ושוב, אלא שמוהל המוהל אחרים ישתדל למול אפילו 100 פעמים ביום!!

ואולי לכן אברהם התאמץ ביום שנימול למול גם את כל אנשי ביתו שהיו 318 איש כפשטות הפסוק, וגם את עוג מלך הבשן שהיה מאנשי ביתו על פי הזוהר בפרשת חוקת, בכדי להדגיש ולהבליט את אפילו 100 פעמים, ואולי זה מרומז בפסוק "בעצם היום הזה כאשר דבר אתו אלוקים".

ואכן בזכות התאמצות אברהם למול את כולם ביום אחד בפרט שהוא בעצמו נימול, עד כדי כך שלכן טוען הרמב"ן שאברהם נימול בסוף, וכן דייק מלשון הפסוקים גי' – די', ואילו לאור החיים הקדוש אברהם נימול ראשון, זכינו למובטח במדרש.

וטהר לבנו - לך לך

ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו:

אברהם אבינו לא רצה לקיימה קודם שנצטווה, אלא המתין לקיימה לאחר ציווי ה', כי גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, כי אז הניסיון גדול יותר.

ואולי יש להוסיף שלכן כתוב ברש"י ע"פ המדרשים שאברהם פחד לעשות מילה והתייעץ עם ממרא וחבריו, ולכאורה איך יתכן שאברהם אבינו שמסר נפשו להישרף על קידוש השם, והלך בעצמו לשחוט את בנו יחידו האהוב בסכין ובידו, איך יתכן שאברהם חשש ופחד למסור נפש על מצוות המילה??

אלא כאן הומחש לעין כל שגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, שהיות ומצווה זו ניתן לקיימה לפני ציווי ה' כפי שאברהם אבינו קיים את כל מצוות התורה ואחרי ציווי.

בשונה ממצוות קידוש ה' בכבשן האש שהיא משבע מצוות בני נח שאסורים לעבוד ע"ז ובפשטות גם בני נח חייבים למסור נפשם ע"כ ויל"ע, ואם כן לא שייך במסירות נפש על ע"ז לקיימו לפני ציווי ולאחר ציווי כי כל בני האדם מצווים ע"כ מעולם, וכן מצוות עקידת יצחק לא שייך לקיימו לפני שנצטווה כי אסור ע"פ התורה לשחוט אנשים כקורבן לה'.

אומנם מצוות מילה שייך לקיימה בין לפני ציווי ובין לאחר ציווי, ולכן בה הקב"ה נתן לאברהם אבינו קושי עצום וניסיון אדיר ביותר בכדי שיראו כולם שמצווה ועושה קשה יותר ממצווה ואינו עושה.

זוה לימוד זכות עצום לבני ישראל המצווים ועושים שלמרות גודל ניסיונם בכל זאת מתגברים ועושים רצון וציווי הקב"ה בגבורה במשך כל הדורות וגם בגלות ובקשיים עצומים של צרות מבית ומחוץ, בכל זאת שמך לא שכחנו, ונא אל תשכחנו.

ותברח מפניה

וייתכן עוד שתחילה הגר זלזלה בכוונות טובות, אבל היות והיה נקודה פנימית שאינה ממש לשם שמים ולטובת שרה שהייתה אצל הגר שאפשר שגם מתוך זה נבע הזלזול, שכאב להגר ששרה לא שחררה אותה מהיות שפחותה, וזאת למרות ששרה מסרה אותה לאשה לאברהם אבינו, ובפרט שהגר הייתה בת פרעה מלך מצרים, לכן נגררה הגר ומדיבור מציק באופן פרטי לשרה היא התחילה להאמין בשקר, ופרסמה זאת ברבים, למרות החילול ה' הגדול שזה גרם היא לא הפסיקה, עד ששרה נאלצה להבריחה.

ולכאורה אפשר להוכיח זאת, שהרי כשברחה גם המלאך לא הוכיח אותה על הוצאת שם רע על שרה, אלא אמר לה חזרי והתעני תחת גבירתך, כי ברגע שהגר נכנעה והסכימה להיות שפחת שרה, ממילא הכל יסתדר כי הגר כבר לא תוציא שם רע, ואדרבא היא תרצה לכפר על מעשיה בעיני שרה, והיות והגר הפסיקה להוציא שם רע, ממילא יתקיים ההיריון החדש של הגר ולא תפיל יותר, כי העינוי יכפר לה על חטאה ועל שציערה שרה.

ובנעצם גם כאשר שרה המשיכה לצערה לכאורה כדברי המלאך בכל זאת לא הפילה הגר, כי ברגע ששרה הרגישה שהגר נכנעת כשפחה ממילא שרה רק דאגה שלא ימותו ילדיה כפנינה שהתכוונה רק לשם שמים ובכ"ז מתו ילדיה, (ואולי **לדעת הרמב"ן** למרות כוונת שרה הטובה להציל את בנה של הגר בכ"ז נענשה צאצאי שרה ויל"ע.

המפרשים שואלים מדוע אברהם אבינו התעכב מלקיים את מצוות מילה עד שנת 99 לחייו, הרי אברהם אבינו קיים את כל התורה כולה קודם שניתנה??

וראיתי בספר "שנים מקרא" שהביא סיפור מספר **צלו חמדתי, שהאדמו"ר בית ישראל מגור זצ"ל** נפגש עם הגאון **מטשעבין זצ"ל** ושאל אותו שאלה זו, וענה לו הגאון מטשעבין שראה תשובה ע"כ, שהיות וברית מילה זה "אות", לכן לא מתאים ליטול אות הצטיינות מהמלך בלי רשות מהמלך. **והבית ישראל** התפעל מאוד מתשובה זו ושאל בקול רם "איפה זה כתוב"? והגאון מטשעבין הראה לו את המקור, (ובספר צלו חמדתי לא מופיע מה המקור, אומנם הגאון רבי יששכר דוב רובין זצ"ל מחבר ספרי "טללי אורות – ושנים מקרא מצא זאת בדברי שאול של בעל השואל ומשיב מהד"ת ד"ה התהלך).

אומנם תירוץ זה קשה לענ"ד, שהרי גם שבת וגם תפילין הם "אות", ובכל זאת אברהם אבינו קיים את כל התורה כולה כולל שבת ותפילין בלי ציווי ה', והרי לפי התירוץ הקודם היה לאברהם להמתין לצווי ה' על נטילת אותות אלו ולא ליטלם בעצמם?? ואברהם אבינו קיים מצוות שבת אפילו עירובי תחומים כמפורש בגמרא.

ודנתי דברים אלו בפני הגאון הרב חרז שליט"א מאשדוד וטען לי שיתכן שהיות ואברהם אבינו קיים שבת כפי שהיה נהוג לפני מתן תורה שהיום התחיל מהבוקר ולא מהערב, ואם כן אולי לא נחשב שקיים את השבת כפי שניתנה לעם ישראל בעת מתן תורה שהיום התחיל מהערב, ואולי לכן לא נחשב שהשתמש באות בלי לקבלו מהמלך כראוי.

אומנם עדיין גם תירוצו הנפלא אינו מתרץ על תפילין?? ולכן עדיין צריך להגיע לתירוצו של **הבית הלוי** שהיות וברית מילה היא מצווה שלא שייך לקיימה פעם נוספת לכן

המפרשים מקשים מדוע הקפידה שרה כ"כ על הגר, וגם גרמה לה שתפיל, וגם דרשה לסלקה מהבית, **איפה רחמיה???** ועיין רמב"ן שכתב שמחמת זה עם ישראל סובל היום מבני ישמעאל, ואכן הדברים צריכים ביאור.

ונראה לתרץ על פי מה שכתב רש"י שנעשה להגר נס והתעברה מיד, ושרה רואה שבמקום לשמוח בנס ולהתחזק ביראת שמים ובמידות טובות, הגר משתמשת בנס להתגאות ולהשפיל את שרה גבירתה, שהגר אמרה: **שרה צבועה היא, בגלוי מראה עצמה כצדקת אבל באמת היא לא צדיקה, ועובדה שלא זכתה להריון משך שנים, ואני – הגר התעברתי מביאה ראשונה – מדרש רבה מ"ה.**

ולכאורה דברים הללו קשים לשמען שהרי הגר מכונה בתורה קטורה וכפי שכתב רש"י שמעשיה נאים מדוע ציערה את שרה והוציאה עליה על צדיקה גמורה ובעלת רוח הקודש עצומה שם רע איום ונורא באומרה שאין היא צדקת אמיתית – צבועה, ולכן אין לה ילדים?? וכפי שכתוב **במדרש רבה** מה' הגר פרסמה את שקריה החוצה לכל ידידותיה של שרה ויתכן שמקורבי שרה היו אלו שרה הייתה מקרבת ומגיירת??

וייתכן שהגר התכוונה כפנינה לצער את שרה בעבור הרעימה, בכדי ששרה אמנו תתפלל לה' וכך שרה תזכה לפרי בטן, **ואולי** לכן אברהם אבינו לא התערב בעניין,

וטהר לבנו - לך לך

שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה

אבל לפי הסבר זה עדיין צריך ביאור שבכל זאת מדוע השם הושע חזר רק פעם אחת, ומיד לאחר מכן שוב שמו היה יהושע עד ליום מותו???

ויתכן, שהיוד שחזרה ליהושע עד יום מותו הוכיחה שהיוד לא הסתפקה רק 38 שנה, אלא יותר מכך היא רצתה ששמה לא יפרד לעולם משרי או מיהושע גם לאחר הפטירה, כי צדיקים במותם נקראים חיים,

וממילא החוב לא הושלם בסיום ה 38 שנים. וזה גם הוכיח לעם ישראל שמה לא מת, כי צדיק בפטירתו נקרא חי, ומשה כאילו חי לנצח, וזו הייתה נחמה גדולה למשה רבינו שכל כך רצה לחיות, וגם לעם ישראל שמה רבם נחשב כחי.

עוד הרחבה בעניין

ולכן שרה שדאגה מאוד לרוחניות של יצחק הקפידה שהגר תפיל את עובריה, ולכן גם גירשה את הגר ואת ישמעאל שלא יחיו יחד עם בנה יצחק הצדיק.

ואכן מיד לאחר העקידה כאשר יצחק היה בן 37 היות והפך לקרבן עולה קודש הקדשים, כבר לא הייתה סכנה רוחנית ליצחק, ולכן שרה סיימה תפקידה בעולם, ונפטרה תכף לאחר העקידה.

וזכות שרה שכל כך נלחמה לחינוך בנה ולרוחניות בנה שלא יתקלקל, למרות שהבית של אברהם היה בית של עמוד החסד בעולם, היא זאת שנותנת כוח וזכות ליהושע במשך 38 שנה שלא יושפע לרעה חלילה מדור המרגלים.

עורלת הלב – ומצאת את לבנו נאמן לפניך

ואומנם במדרש תנחומא כאן פרק ט"ז כתוב: חמש ערלות הן 4 באדם ו 1 באילן, ערלת האוזן ככתוב (ירמיה י) הנה ערלה אזנם, ערלת הלב ככתוב (דברים י) ומלתם את ערלת לבבכם, ערלת לשון ככתוב (שמות ו) ערל שפתים, ערלת בשר ככתוב ומלתם את בשר ערלתכם (בראשית יז), אמר אברהם לה' אם אמול אחד מאלו נמצאתי חסר מאברי?? אמר לו הקב"ה מה אתה סבור שאתה תמים שלם אתה?? חסר אתה חמשה אברים, אמר לו הקב"ה עד שלא תמול היה שמך אברם, שזה כנגד רמגי אברים שבגוף א' 1 ב' 2 ר' 200 מ' 40 ביחד זה 243, ומנין אברים שבאדם רמ"ח – 248, לכן אמר "מול" ותהיה תמים, וכשמל א"ל הקב"ה לא יקרא עוד שמך אברם, אלא והיה שמך אברהם הוסיף לו ה' – 5, והושלם שמו למניין רמ"ח אברים, לפיכך והיה תמים.

ומשמע מהמדרש שבמילת אברהם הוא בעצם מל את כל האברים שהיו חסרים ולא שלמים בו, ולכאורה כלול בהם כן עורלת הלב, ולכאורה זה סותר את דברי ההפלאה הקודמים??

אבל אין זה סותר, שהרי באדם יש רק 4 ערלות לפי דברי המדרש עצמו, ואם כן גם אם נגיד שמילת אברהם תיקנה את כל ערלות הקיימת בגוף האדם, הרי שתיקן סך הכל 4 ערלות, ועדיין יהיה חסר 1 להשלים לה' שבעצם כך יושלם מנין רמ"ח אברים?? אלא תיקון הגוף שניתקן לאברהם היה **כדברי הגמרא** 2 אוזניים 2 עיניים ומילת גופו, כך יוצא רמ"ח.

וכאן צריך קצת ביאור, שנכון שבעל ההפלאה ביאר שאת ערלת הלב כבר תיקן אברהם, אבל מדוע לדעת הגמרא היה צורך לתקן את האוזניים והעיניים ולא היה צורך לתקן את ערלת הפה?

ויתכן שרק באוזניים ובעיניים יש צורך לתקן כי אדם לא תמיד שולט לחלוטין באוזניו או בעיניו, כי גם אם ירצה להישמר מפני שמיעת לשון הרע או מראית אסורה, פעמים הוא אנוס מחמת שאחר דיבר רע לידו או חלף לפניו מראה אסור שלא בסיבתו

בספר חנוכת התורה בפרשת האזינו מביא את שאלת המפרשים מדוע דווקא בפרשת האזינו משה קורא לתלמידו **יהושע** בשם **הושע**?? הרי משה רבינו בעצמו שינה לו את השם ליהושע?? **ותירץ**, שבפרשת **לך לך** כתוב שהקב"ה שינה את שמה של שרי לשרה והגמרא **סנהדרין ק"ז** אומרת שהיוד שניטלה משרה התלוננה וצווחה בפני בורא עולם על הפסדה, ובורא עולם נתן את היוד שלה ליהושע שנהפך ליהושע.

והיות והיוד ניטלה משרי משך 38 שנה, לכן היא הייתה אצל יהושע 38 שנים, וכאן הסתיימו ה 38 שנים וכביכול החוב לאות יוד כבר הסתיים, וגם כבר לא הייתה סכנה ליהושע מדור המרגלים לכן משה רבינו חזר לקרוא לו הושע, ועיין עוד בכלי יקר מעין דברים אלו.

בראש השנה תש"פ התחדש בס"ד הקשר בין ההגנה על יהושע מכוחה של שרה אמנו, שהנה מצאנו ששרה אמנו הקפידה על הגר וגרמה לה להפיל את וולדה, וגם הקפידה על זלזול הגר בכבודה וגרשה אותה מביתה, ולאחר מכן שרה גרשה את הגר יחד עם ישמעאל מהבית, ובמפורשים האריכו בהסבר הדבר, מדוע שרה הקפידה עד כדי כך!!! וה' הסכים לה ואמר לאברהם לשמוע לשרה גם בדברים הללו.

והתשובה פשוטה היא ששרה ידעה שיוולד בן צדיק שימשיך את אמונת אברהם ואת דרך התורה של אברהם אבינו, לכן כאשר נוכחה לראות שהגר שפחתה מתחצפת ומזלזלת בה למרות שהיא אדוניה לכן פחדה שרה שמאישה כזו יצא בן חצוף בלי גבולות כפי שאכן יצא ממנה ישמעאל שהגדרתו פרא אדם ידו בכל ויד כל בו, וילד של אישה כזו מסוכן לבנה יצחק שאמור להיוולד.

בעל ההפלאה בפנים יפות מדייק במצוות ברית מילה, שאצל אברהם כתוב **"ואברהם בהמלו בשר עורלתו"**, ואצל ישמעאל כתוב **"בהמלו את בשר עורלתו"**, וביאר ההפלאה שישמעאל היה צריך למול לא רק את עורלתו אלא גם את עורלת לבו, ולכן כתוב כלפיו **"בהמלו את בשר עורלתו"** שהמילה **"את"** באה להוסיף שהיה על ישמעאל למול גם את עורלת לבו, אבל לאברהם כבר לא היה עורלת הלב, לכן כתוב רק **"בהמלו בשר עורלתו"**.

ובפשטות אין כוונתו שישמעאל אכן במילתו מל גם את עורלת לבו, כי א"כ איך המשיך לחטוא ולנסות להחטיא ולרצוח את יצחק?? אלא הכוונה שהיה מוטל על ישמעאל להסיר גם את עורלת לבו. או יתכן שמצוות ברית מילה נותנת כוח ועוצמה לאדם הנימול שאם ירצה להתחזק ולהתקרב להקב"ה אזי בנקל יוכל להסיר ממנו את עורלת הלב ולעבוד את הקב"ה בנקל, ואילו אברהם כתוב עליו **"ומצאת את לבבו נאמן לפניך"** נחמיה ט', וכפי שכתוב בעקידת יצחק **"כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני"**, ואין הכוונה שרק בזמן העקדה היה אברהם ירא אלקים, אלא הכוונה כדברי רש"י - מעתה יש לי פתחון פה להשיב לשטן ולאומות שתמהים מדוע אני אוהב אותך, כי עכשיו כולם רואים שירא אלקים אתה.

ואכן כבר בזמן מילת אברהם שהיה 37 שנה לפני מצוות העקידה כבר אז אברהם אבינו היה בלי ערלת הלב אלא כבר אז התקיים בו **"ומצאת את לבבו נאמן לפניך"**, וכפי שהוסיף בעל ההפלאה שבנחמיה כתוב **"ושמת שמו אברהם – ומצאת את לבבו נאמן לפניך"**, וביאר ההפלאה כדברי הגמרא **נדרים לב'** שלאברהם נוסף ה' לשמו שזה כנגד ה' אברים – המילה, 2 עיניים וכן 2 אוזניים: אבל כנגד הלב ערלת הבשר לא היה צריך לתקן לאברהם כי אברהם אבינו כבר היה מתוקן בליבו "ועל כן כתוב **"ושמת שמו אברהם ומצאת את לבבו נאמן לפניך"**, שעל כן נוסף ה' לשמו של אברהם ולא האות ו', כי כאמור הלב היה מתוקן.

וטהר לבנו - לך לך

ועד הגאולה, ברית המילה שעושים לתינוק בן שמונת ימים, זה בכדי שבכוח קדושת הברית אם ינצור את בריתו כראוי אזי יזכה מעצמו להגיע להסרת עורלת הלב ושאר הערלות השייכים באדם, כפי שהמילה תיקנה אצל אברהם את שאר איבריו לתיקון המושלם.

ואולי לכן אברהם אבינו המתין מלעשות ברית מילה עד שיתקן בעצמו את ערלת הלב, ואז הקב"ה ציווהו לעשות ברית מילה, בכדי שבכוח אברהם אבינו נזכה להתחבר לקדושתו שמילתו הייתה בלי ערלת הלב, אלא נמצא לבנו נאמן לפני הקב"ה, ובכוחו נזכה כולנו לנצור בריתו של אברהם אבינו ונזכה להסרת ערלת הלב מאתנו בעבודה עצמית עוד קודם ביאת המשיח בקרוב אמן ואמן.

הנפש אשר עשו בחרן

בסופו של דבר לא הצליחו להשתמש בכסף שנתרם לבנות את בית המקדש, בכל זאת נחשב לתורם כאילו בנה.

ולפי זה מתורץ גם כן מה שהקשו בתחילת הפרשה שתמהו המפרשים לאן נעלמו כל הגרים שגיירו אברהם ושרה, שהרי רק בשבעים נפש בני ביתו ירד יעקב למצרים? **וגם הקשו** שהגמרא גע"ז ט' א' אומרת שמכאן דהיינו מ"**והנפש אשר עשו בחרן**" שהיה בגיל 52 של אברהם אבינו התחילו 2000 שנות תורה, ואם לא נשאר מהם כלום למה מהם התחיל 2000 שנות תורה??!

וקודם תירצנו והוכחנו שמכל מקום אברהם אבינו לימד תורה באיכות ובעוצמה חזקה את תלמידיו, ולמרות שמהתלמידים לא נשאר זכר בכל זאת המלמד שלימד תורה לא התבטלה עוצמת לימוד התורה שלימד, **וכפי שידידי הרה"ג צבי יצחק הכהן מונק שליט"א** הוסיף וחיפש, שכל זה הועיל לאברהם עצמו, שזכה לקיים "**למען יצווה את בניו אחריו ושמו דרך ה'.**"

וכפי שמצאנו במוסר הראשון של הקב"ה בעולם, שהוכיח את קין שחרה לו על שלא התקבלה קרבנו לה' כי התקמצן בתרומה, וה' הוכיח אותו והזהירו שלפתח חטאת רובץ, ואם תרצה תוכל למשול בו!! ובכל זאת זה לא עזר וקין החמיר את המצב ורצח את הבל!!

אבל מוסר זה של בורא עולם מהדהד לכל הדורות, ומחזק כל יהודי במשך כל שנות העולם, לסגור פתחים ליצר הרע, ולהאמין שעל ידי רצון והחלטה ברורה שלא חוטאים ובכוח לימוד התורה אתה מושל ביצר הרע, וכפי שה' אמר לישיעיהו שלמרות שבני דורו לא התחזקו מנבואותיו, בכל זאת כל נבואותיו יחזקו יהודים קודם הגאולה השלימה – דהיינו בדורנו ממש.

אומנם לפי היסוד שכתבנו עכשיו, מתורץ נפלא, שעצם ההשקעה הטובה של אברהם ושרה אמנו לגייר אנשים ולקרבים לבורא יתברך, זה עצמו נחשב לדבר מושלם, כאילו עשאו בשלימות, כמו כורש שנתן כסף וזהב לבניית בית המקדש למרות שלא נבנה בימיו, בכל זאת נחשב לדבר מושלם שבנה את ירושלים ואת בית המקדש, וכמו כן **מי שיתרום להדפסת ספרי וטהר לבנו, כאילו הוא בעצמו כתב אותם!! והוא עצמו חידש וחזק רבבות יהודים!!!**

הנפש אשר עשו בחרן

אבל הם – הערב רב היו הראשונים שנפלו בחטאים במדבר, כפי שכתב רש"י בחטאי עם ישראל, כי הם התנתקו שנים רבות מעם ישראל, ורק התחברו לעם ישראל בעת יציאתם ממצרים, ואכן **במכילתא ובמדורש הגדול** כתוב שהערב רב הם גרים ועבדים, ומי גיירם? אלא יתכן שאלו גיירי אברהם ושרה.

ברית בין הבתרים והקשר בין גלות מצרים להבטחת הגאולה השלימה – בדרך אפשר!!

והרמב"ן ז"ל מבאר, מפני שאברהם הביא את אשתו בנסיון גדול, וכבר הקשו עליו קושיות **עד שנעקר פירושו מכל**, ויש אומרים שהגלות הייתה בחטא השבטים במכירת יוסף, ואף יוסף חטא בהבאת דבה וכו', וזה היפך משמעות הכתוב, שהקב"ה אמר לאברהם **קודם לידת השבטים "גר יהיה זרעך"** וגו', וכל מי שיש לו עינים יראה ש**שבט המכירה כדי שירדו למצרים, ולא המכירה סבה לשעבוד**, ויש אומרים שהיו יסורים של אהבה לנקות את ישראל ולזכותם, אך אין זה נראה,

כלל, אולם דיבור אסור זה כן בשליטה מוחלטת של האדם עצמו, ולכן בזה לא היה צורך לאברהם לתקן כלל.

ואכן אברהם אבינו כשהיה שלם, גופו היה מושלם שרץ מאליו לקראת המלאכים שנדמו כאורחים למרות שהקב"ה בא לבקר, ומריצת אברהם נלמד שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה, כי גופו המושלם הבין וידע מעצמו שכך ההלכה, ולכן מאליו רץ לקראת האורחים.

עכ"פ המילה העתידיית של עם ישראל לעתיד לבוא היא ככתוב בתורה בבפרשת נצבים **"ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייד"** וזה **נבואה לימות המשיח** כדברי הרמב"ן שכבר לא תהיה בחירה לעשות עבירות חלילה.

כתב רש"י אברהם גייר את האנשים ושרה את הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו.

והנה מצאתי, דומה לזה **בעת לומדי עם תלמידי המצוינים מכיתה ז' בת"ת תורת אמת ב"ב, בנביא ישעיה פרק מה' פסוק יג' "אנכי העירתינו בצדק וכל דרכי אישר, הוא יבנה עירי, וגלותי ישלח, לא במחיר ולא בשחז אמר ה' צבאות",** שפסוק זה מנבא על כורש שיטיב לעם ישראל וכתוב שהוא יבנה את ירושלים, ויקבץ גלויות ישראל לארץ ישראל.

והנה הכרזת כורש לעם ישראל שיעלו לארץ ישראל, אכן פעלה ורוב עם ישראל עלו לארץ ישראל, ולכן בתקופה שאחרי כורש בזמן אחשוורוש והמן חילקו את ימי הפורים לפי ערים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון, כי רוב עם ישראל התגוררו בעריהם הללו, מה שנשאר מוקף מימי יהושע בן נון, וכדברי הרמב"ן **בתחילת מסכת מגילה**, אבל כלפי בניין ירושלים ובית המקדש, לא ידוע שכורש בנה זאת, ואכן התחילו לבנות אבל נעצרו בתחילת בנינו, ואיך התקיים נבואה זו?!

אלא מצאנו ברד"ק שם שכתב: **הוא יבנה עירי - כי הוא נתן להם כסף וזהב לבנות הבית והעיר, וממילא ברגע שנתן להם את האפשרות לבנות, נחשב כאילו כבר בנה, למרות שלא נבנה בימיו.**

ואם כן, היות ואברהם ושרה נתנו אור אמונה וחי נצח לאנשים והנשים שגיירו, ממילא נחשב כאילו עשאו, למרות שלא הם יצרו אותם ממש.

וידועים דברי הגמרא בסנהדרין יט' **"כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, שנאמר (במדבר ג, א) "ואלה תולדות אהרן ומשה",** וכתוב **"ואלה שמות בני אהרן",** ולא כתוב שמות בני משה, לומר לך: אהרן ילד ומשה לימד לכן נחשבו בני אהרן כבני משה.

וממילא הסכם יששכר וזבולון, היות וזבולון נתן כסף ליששכר שכן יש אפשרות ליששכר ללמוד תורה, אזי נחשב כאילו זבולון למד תורה, אומנם מהנביא ישעיהו נלמד יותר מזה, שאפילו אם

ערב רב, הצטרפו ביציאת מצרים מכל העמים, ומשה קיבלם בלי לשאול פי ה' כמופיע ברש"י,

ואולי בדרך חידוש היו אלו צאצאי הגרים שעשה אברהם אבינו, ולכן קיבלם משה בלי לשאול מה'.

כתב המהר"ל (גבורות ה' פרק ו) שכתב התבאר לך כי **שלימות הבריאה שבה רצון ה' הוא אברהם אבינו והשתלשלות צאצאי קודש, ובהם בחר ה'.** אם כן יש לשאול, איך עולם הפוך, כי זרע קדש במצרים היו נתונים ביד לוחציהם, שזו מיעוט מציאות?

והוסיף שגלות מצרים היא גזירה קדומה מברית בין הבתרים שיהיו משועבדים ת' שנה במצרים, כצפור שהיא ביד הצייד, עד שלא הייתה מציאות ישראל נחשבת במצרים, שגורו על בניהם אבדון ומיררו את חייהם.

וטהר לבנו - לך לך

יזכו לרשת את הארץ השלימה? אלא יתכן שמשמע מכאן גלות מצרים זו הסיבה והאות שדרש אברהם אבינו וקיבל מהקב"ה להבטחת ה' על הגאולה השלימה שתבוא בלי תנאי אלא כברית וכפי שיפורט לקמן.

והנה הגמ' שבת פס' דרש רבא לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויוכיחו אתכם ויאמרו לפניו רבונו של עולם אצל מי נלך וכי, אמר להן הקב"ה **הואיל ותליטם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו:**

ובהמשך כתוב בגמ' רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך, אמר ליעקב בניך חטאו אמר לפניו רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך, אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה – לא בזקנים טעם ולא בצעירים עצה, אמר לו ליצחק בניך חטאו לי, אמר יצחק כמה טענות טובות וחשבונות של מליץ יושר, ובסוף אמר יצחק אם אתה סובל את הרע שנשאר בחשבון מוטב, ואם לא חצי עלי וחצי עליך, ואם תרצה הכל עלי, גם ככה הקרבתי את עצמי בעקדה לפניך, פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו, אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקדוש ברוך הוא, מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך.

ולכאורה קשה הרי בגמרא תענית ומגילה כתוב שה' הבטיח לאברהם שלא יכלו עם ישראל בגלות בזכות אמירת המעמדות, ואיך עכשו אברהם אומר לה' "ימחו"? ואולי טענת אברהם הייתה שאם אין להם אפילו זכות אמירת מעמדות אם כן אין להם זכויות כלל ולכן ימחו.

אבל אם כן חוזרת השאלה מדוע אם כן בברית בין הבתרים אברהם נרגע בתשובת ה' בהקשר למעמדות? היה עליו לשאול ומה יהיה אם לא יאמרו מעמדות? וכמו כן איך יצחק מצליח להסביר לעם ישראל שעליהם להודות לה' ולא לו למרות שיצחק הסכים לקבל עליו כל חטאי ישראל?!

וחשבת לתרץ שבברית בין הבתרים הקב"ה הבטיח והוכיח לאברהם שתהיה הגאולה מובטחת למען שמו באהבה, ואכן עיקר ברית בין הבתרים מתמקדת בגלות מצרים, ולמה? כי היא הסיבה להתחייבות ה' לגאול את עם ישראל בכל מצב, גם אם אין להם זכות, וכל כך למה?!

התשובה לכך שהיות וכביכול הקב"ה לקח את עם ישראל במצב רוחני מצוין, ובגלות מצרים הם הידרדרו למט' שערי טומאה שלכאורה זה נפילה שלא כל כך באשמתם, וכפי שכתוב במהר"ל בתחילת המאמר, וכמו כן בעץ יוסף ובליקוטים בענין יעקב שבת פס' שמחמת הגלות אדם יצחק טוען שעליו לסבול חצי מחטאי עם ישראל כי נתן ברכה לעשו לשעבד את עם ישראל.

ואכן כתוב בילקוט שמעוני אחרי מות תקעו שלעתיד הקב"ה יפיל כל עוונות עם ישראל על אדם, ובס"ד נבאר העניין בהמשך, וכדברי המכתב מאליהו - שמצרים כפו את שלטונם גם על רוחם ונפש של ישראל עד שהגיעו שם למי"ט שערי טומאה, שבחינת הנהגת הטומאה שבמצרים היא פתיחת הגבול ליצר שיוכל להתפשט כרצונו, ללא כל אפשרות גאולה ויציאה משעבודו. ולצאת משעבוד בחינת פרעה ומצרים לא היה אפשר בלי חסדו הבלתי בעל תכלית של ה'. (חלק ב עמוד יז)

ולכן ה' טוען לאברהם שכשם שאני כביכול הורדתי זרע קודש צדיקים למט' שערי טומאה, לכן מחובתי לתקן זאת שאקח את עם ישראל לפני הגאולה העתידה ואגאלם מטומאתם ואנקה אותם גם אם לא מגיע להם כשאיין להם זכות, כמידה כנגד מידה, אגב במאמר הבא דימה המדרש לקיחת שרה לפרעה לגלות עם ישראל למצרים.

ותשובה זו דומה קצת לדברי הגמרא ברכות לא' שה' הודה לאליהו - "ואשר הרעותי", ואומנם הבחנתי בדקדוק דברי רש"י שהקב"ה הודה לאליהו לא מיד אלא לאחר זמן, והאמת המשמעות היא שהודאת הקב"ה לא הייתה על כל דור ודור אלא ככל ה3 מקורות וגם הרביעי שהקב"ה לוקח אחריות על חטאי עם ישראל כביכול וזה בעתיד לבוא לקראת הגאולה השלימה והנצחית, אבל לא כדברי אליהו בשימוש באמצע הזמן.

וכמו כן מצאנו בדומה לדברים הללו בישעיהו פרק סג' יז, "למה תתענו ה' מדרכיך תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבדיך שבטי נחלתך", וכתב המצודת דוד: למה תתענו - ר"ל בעבור שלוות

השעבוד לא היה לדור אחד בלבד, ואיך תאמר שהיו יסורים כדי לרוממם ולזכותם אם מתו (רובם) בגלות ובצרתם (במכת חושך)?

וגם השל"ה בדרוש ג' כתב בדומה לדברי המהר"ל וז"ל: אמיתות ענין גלות מצרים, אי אפשר לומר שהיה מצד עונש, שהרי כרת ה' אז ברית עם אברהם והיה עמו באהבה רבה, על כן מוכרחים אנו לומר שאף על פי שהנגלה הוא רע ומר, מכל מקום תוכן העניין היה לתכלית הטוב האמיתי.

והמהר"ל עצמו בפרק ט' מביא סיבת גלות מצרים מגמרא מפורשת, נדרים לב', אמר ר' אבהו, מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו (בגלות מצרים) מאתים ועשר שנים? מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים, שנאמר "וירק את הניכיו" (שהשתמש באליעזר שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, שילחם עם נמרוד והמלכים אשר עמו בכדי להציל את לוט). שמואל אמר: מפני שהפריז על מדותיו של הקב"ה (פקפק בכיול) שאמר "במה אדע". ור' יוחנן אמר שהפריז על מדותיו של הקב"ה מלהביא גרים תחת כנפי השכינה, שנאמר "תן לי הנפש והרכוש קח לך". הרי ג' דעות בענין החטא של אברהם, כי מן השורש והעיקר נמשך הכל, שממנו נמשך החסרון אל הנמשכים ממנו. לכן נרמזו כל הגליות שם, ולא רק גלות מצרים.

ואומנם ראיתי שעיקר הסיבה כפשטות הפסוקים בגלל "במה אדע" שהתשובה לכך הייתה ברית בין הבתרים, אומנם בסוף המאמר כל הסיבות שנכתבו בגמרא משתלבים יחד בס"ד, והנה היות וסיבת גלות מצרים טמונה בברית בין הבתרים, לכן יש לעיין בעניין זה לעומק.

ואכן בפרשתנו - לך לך, בברית בין הבתרים, ה' בישר לאברהם אבינו על ירושת הארץ, ובעצם הכוונה לגאולה השלימה, כפי שמשמע מהגמרא מגילה לא' ב', ותענית נז' ב' ששאלת אברהם אבינו "במה אדע כי אורישה" וכפי שביאר המהרש"א בתענית שהכוונה באיזה זכות לא יתכלו בגלות, וע"ז ענה הקב"ה בזכות הקרבנות, המשיך אברהם ושאל אולי יחטאו עם ישראל במשך הגלות כשאיין בית המקדש שיכפר עליהם שמה תעשה עמם כלה כשם שעשית עם דור המבול? וענה לו ה' שינצלו בזכות אמירת מעמדות, ושם מקשה רש"י מהיכן מקור התשובה, וע"ז מסיים רש"י - גמגום!!

ובעצם מקשה המהרש"א מי החליט שאברהם שאל גם על תקופת הגלות לאחר חורבן הבית? ומתרץ המהרש"א משינוי הלשון שאברהם לא שאל כלשון השם שאמר "לך אתננה", - במה אדע כי תתנה לי, אלא נקט לשון ארישה, וזה לשון גירוש כפסוק כי אורישה גוים מפניך, וממילא פירש שאלת אברהם אבינו במה אדע שלאחר הגירוש עם ישראל יתקיים ולא יתכלה, והרי"ף למד זאת מהכתוב "ויהי השמש לבא" דהיינו שקיעת שמשן של ישראל בחורבן בהמ"ק וע"ז תרדמה נפלה על אברהם והנה אימה חשכה וגו' שדרשו חז"ל על ד' מלכיות היאך יתקיימו בלא קרבנות וע"ז נאמר "והנה תנור - ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית - לאמר" ר"ל שבביל אמירת הקרבנות מעלה אני עליהם כאילו הקריבום ומוחל להם עונותיהם.

ולכאורה קשה מדוע אברהם נחה דעתו בתשובת אמירת המעמדות, הרי מה יהיה אם עם ישראל לא יגידו מעמדות, מה יהיה? אבל בפשטות זה לא קשה כי כבר הובטח בתורה "כי לא תשכח מפי זרעו", ואולי זה כלול בהבטחת ה' שכל עוד קיום העולם יהיו בעם ישראל צדיקים שיגידו מעמדות שזה יכפר על עם ישראל שלא יכלה ח"ו.

והנה כתב הרמב"ן שכלול בשאלה אברהם איך אדע שיזכו עם ישראל לקבל את ארץ ישראל בגאולה השלימה ושלא יפסידו את ירושת הארץ בגלל חטאים, ולא רק באיזה זכות לא יכלו בגלות הארוכה, ואכן בתשובת ה' לאברהם כלול ברית שלאחר כל הגלויות יזכו לארץ ישראל השלימה הכוללת מלכות עשר עמים כמפורט בפסוק וכפי שפירש רש"י.

וצריך עיון איפה התשובה לבקשת אברהם אבינו לזכות עם ישראל בגאולה השלימה? כמו כן צריך עיון מדוע בברית בין הבתרים כתוב בדגש מיוחד גלות מצרים שהיא יחסית הקצרה מבין הגלויות, ואילו שאר הגלויות הארוכות ובפרט האחרונה שהיא כ2000 שנה כתובים ברמז? וגם צ"ע מה עניינה של גלות מצרים כתשובה על שאלת אברהם אבינו במה אדע ובאיזה זכות

וטהר לבנו - לך לך

ואולי זה רמוז בפסוק **בישעיהו מו' י'**, **איש עצתי אף דברתי אף אביאנה יצאתי אף אעשנה** ופרש"י שהעיצה היה כשהתייעץ הקב"ה עם אברהם אבינו בברית בין הבתרים, **ויחד עם תלמידי המצויינים בכיתה ז' תורת אמת ב"ב** לפני כשבוע, חשבנו לפרש שאכן גזירת גלות מצרים ושאר הגלויות היו כמין עיצה ותחכום שתקיים ההבטחה לגאולת ישראל השלימה, מתוך הסיבה יצאתי אף אעשנה, דהיינו יצאתי כביכול נפילה בעם ישראל כשירדו למצרים כך על הקב"ה לתקן את עם ישראל גם כשאינם זכאים וראויים בכדי שיזכו בגאולה השלימה, ובי"ה הוספתי חידושים רבים ועצמים במאמר זה בפרשת שמות.

ויהי רעב בארץ – מהו קושי הניסיון שהוגדר כטירוף!!!

ולתנץ זאת, נראה בס"ד על פי המדרש (ז) **"ויאמר ה' אל אברם לך לך"** ולפני פסוק זה כתוב **"וימת תרח בחרון"** א"ר יצחק שהיה אברהם אבינו מפחד ואומר **אם אצא יהיה חילול ה' מהתנהגותי שיגידו שעזב את אביו הזקן**, אמר לו הקב"ה **"לך"** אני פוטר רק אותך מכיבוד אב ואם.

וגם הקב"ה הסתיר שלא יהיה חילול ה' לכן ה' הקדים לספר **מיתת תרח אבי אברהם ליציאת אברהם**, למרות שתרח חי עוד 65 שנה אחרי שעזבו אברהם, וכל זאת בכדי שלא יתחלל שם ה' ע"י אברהם ששמע בקול ה' ועזב את אביו בזקנותו למרות הפטור המיוחד שקיבל מה'.

והנה בעת ניסיון הרעב שפגע באברהם ובתלמידי הגרים, ובפרט שזה פגע דווקא בארץ ישראל, יתכן ותלמידיו שידעו שאברהם עזב את אביו הזקן, **היו טוענים לאברהם, הרעב זה עונש על שעזבת את אביך הזקן**, ועליך לחזור לחרן ולקחת עמך את אביך הזקן ולא להשאירו לבד, **ואכן במקום שאברהם ידרים למצרים מפני הרעב היה עליו לחזור צפונה לחרן מפני הרעב וגם להרוויח כיבוד אב.**

ובכל זאת אברהם אבינו למרות הטענות הקשות נגדו, פונה דרומה למצרים, כי ה' פטר אותו מכיבוד אב, ולכן ברור היה לו שהרעב אינו עונש, אלא ניסיון לראות האם מאמין הוא לדברי ה', וכאן אברהם אבינו בכוחות נפש מיוחדים הלך נגד כל הסברות והטענות ולא חזר לחרן בכדי להרוויח כביכול 2 ציפורים במכה, כיבוד אב תוך כדי הצלה מהרעב, אלא בטח בפטור שפטרו ה' מכיבוד אב, ואם יחזור לחרן, יש בזה צד שיתכן אברהם אבינו מרגיש שעליו לתקן את כיבוד אב שפגם.

ולזה צריך גבורת הנפש וכוחות הנפש להתגבר על הרגש לאביו, וללכת נגד כל תלמידיו, ונגד ההיגיון שמשתלם לחזור לחרן מחמת הרווח הכפול, ולחדד את ה"לך לך" **תדרים מצפון לדרום, כי אין לך יותר כיבוד אב!!! וזה הקושי שהרחמן אבי החסד נהפך כאכזרי לאביו ולא פנה לאביו גם לזמן הרעב.**

ואמונה תמימה זו של אברהם עזרה שסללה את הדרך כראוי לעם ישראל בגלות מצרים שיצליחו לצאת משם ביד רמה ובשלל גדול, כפי שכתב המדרש באות ה' על הפסוק **"ולאברהם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וגו' ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו"**, אמר ר' פנחס בשם רבי הושעיא רבה, **אמר הקב"ה לאברהם אבינו, צא וכבוש את הדרך לפני בניך, אתה מוצא כל מה שכתוב באברהם כתוב בבניו בגלות מצרים**, וכפי שמפרט שם המדרש, ולקייח שרה היה כנגד ירידת עם ישראל למט' שערי טומאה, אבל משם יצאו למט' שערי קדושה, וברכוש גדול.

שנכתב קודם, שאברהם אבינו הבין בציווי **"לך לך"** שעליו בימי הרעב להדרים למצרים ולא לחזור צפונה לחרן לכבד אביו.

מורי ורבותי, בדוד שלנו יש ניסיון קשה באמונה שאנשים תמהים איך יתכן שגדולי ישראל ואדמו"רים צדיקים מפורסמים נחלו בקורונה למרות התמדתן בתורה ובחסידות בקדושה ובטהרה עצומה?? הרי תורה מגנה ומצלה??

אבל עלינו להתחזק באמונה שבודאי תורה מגנה ומצלה, אלא כלפינו למרות כל ברכות הרבנים והסגולות והצדקות שמצלת ממוות, בכל זאת יש את המושג שיעקב אבינו קבע **"שמא גרם החטא"**, שלמרות שקיבל הבטחות מהקב"ה שיעזור לו ויביאו בשלום לבית אביו, שהבטחה זו היא מעל כל הבטחה וברכה של כל גדולי ישראל משך כל הדורות, בכל זאת יעקב הצדיק שעיד שעם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי פחד מאוד מעשו ועשה תחבולות רבות, כי פחד שמא גרם החטא!!!

ולכן עלינו להאמין בברכות רבותינו אבל צריכים לזכור שאפשר להפסיד את הברכה וההבטחות האמיתיות, בגלל **"שמא יגרם החטא"**, וכמו כן בראותנו את גדולי ישראל שחלו בקורונה, עלינו להתחזק באמונה שזה ניסיון האם בכל זאת אנו מאמינים בלב שלם, שתורה מגנה ומצלה, כן גדולי ישראל חלו בכדי להקשות עלינו את האמונה שבכל זאת נתחזק ונאמין למרות הקושי, כפי שאברהם אבינו בניסיון האמונה לא פקפק אלא המשיך באמונתו, למרות הטירוף בניסיון האמונה.

ועלינו לזכור, שאם ה' נתן לנו את הניסיון הקשה הזה, זאת אומרת שהוא מאמין שאנחנו חזקים ומסוגלים לעמוד בניסיון הקשה הזה.

האומות ואורך הגלות אנו תועים מיראתך וכאלו אתה מתעה אותנו. תקשיח לבנו - בעבור זה הקשה לבנו וסתם מן היראה וכאילו מידך בא.

ואכן כשם שלאחר גלות מצרים ה' העלה את עם ישראל ממט' שערי טומאה למט' שערי קדושה כך יהיה בגאולה העתידה, **וממילא** גלות מצרים היא הנותנת להתחייבות הקב"ה לגאולה העתידה גם בלי זכויות לעם ישראל, וזה כלול בתשובת אברהם ויעקב שאמרו ימחו כי חטאו, דהיינו שאכן אין לעם ישראל זכות לגאולה העתידה, ורק מחמת הבטחת הקב"ה הם נגאלים.

כתוב במדרש רבה (ג) "וירד אברם מצרימה לגור שם", שזה אחד מעשרה רעבון שבאו לעולם, ר' הונא ור' ירמיה בשם ר' שמואל בר רבי יצחק אמר **שיא הרעבון היה בימי דוד**, ובאמת רעב זה היה אמור להיות בימי שאול, אלא בגלל חולשת שאול ודורו, לכן גלגלו הקב"ה והביאו בימי דוד שהיו חזקים ברוחניות ובגופם, שכל גזרות הרעבון לא באו אלא בימי בני אדם גיבורים שהם יכולים לעמוד בהן, ולא בימי בני אדם שפופים שאינם יכולים לעמוד בהן.

והמדרש מגדיר ניסיון רעב זה כטירוף, שדרש רבי יהושע בן לוי תהילים קיא' **"טרף נתן ליראיו"** – **"טירוף"** נתן ליראיו בעולם הזה, אבל לעתיד לבא **"יזכור לעולם בריתו"**, ולמה זה טירוף? כי ה' הבטיח לאברהם **"ואברכך ואגדלה שמך"** וכששמע אברהם והגיע לארץ ישראל, **קפץ עליו רעבון, ולא הקפיד ולא קרא תגר.**

ומשמע ממדרש זה שזה, ניסיון הרעב היה ניסיון קשה עד למאוד, שהיה צורך לאברהם אבינו כוחות נפש עצומים, ונשאלת השאלה מה מיוחד בניסיון זה כלפי אברהם אבינו שכבר נזקק לכבשן האש ויצא שלם בכוח אמונתו בבורא עולם??

והנה בהמשך המדרש דרש רבי פנחס בשם רבי חנין מציפורי, את הפסוק **(תהלים צד') "אשרי הגבר אשר תיסרנו קה"**, ואם האדם מרוב היסורים בא להקפיד ח"ו נגד ה', ממשיך הפסוק **"ומתורתך תלמדנו"**, שילמד בתורה מאברהם אבינו שה' אמר לו **"לך לך מארצך, ואברכך ואגדלה שמך"** ועשה כצויו ה' ויצא ובא לארץ ישראל, ובכל את קפץ עליו רעבון, **והרעב היה רק בארץ ישראל ולא בשאר הארצות** – **ע"פ פרקי דר' אליעזר**, ובכל זאת לא קרא תגר ולא הקפיד, אלא נהג בתמימות ככתוב **"וירד אברם מצרימה לגור שם"**.

וכאמור לא מובן מדוע ניסיון זה הוא גובל בטירוף הדעת אפילו לאברהם אבינו, ואכן קודם בתחילת הפרשה כתבתי שהקושי היה איך להתמודד מול הגרים שמצב זה גרם להם קושי באמונה, כי ראו כביכול שהבטחת ה' לא רק שאינה מתקיימת אלא להיפך המצב החמיר ודווקא בארץ ישראל נוצר רעב קשה מנשאי!!

אבל היא הנותנת, שמאחר ואברהם אבינו כבר התנסה בכמה ניסיונות, יכול היה להוכיח להם שמצב זה זה ניסיון מהקב"ה במידת הביטחון, שהרי דווקא בארץ ישראל יש רעב ובדיקת בזמן שאברהם הגיע לארץ ישראל, וזה מוכיח שהקב"ה עשה זאת במכוון ובדיקת לאברהם אבינו, ואפשר בהחלט לראות בה ניסיון חד וברור האם אברהם אבינו ותלמידיו יתחזקו באמונה למרות הקושי של הרעב במקום הברכה המובטחת, ואם כן, מדוע מוגדר מצב זה כקושי עצום וכטירוף הדעת לאברהם אבינו??

ומפורש במדרש שה' אמר לאברהם שירד למצרים בעת הרעב, ולמרות שלא מצאנו פסוק מפורש על כך, אלא יתכן והכוונה כפי

וטהר לבנו - לך לך

ניסיון - נס

ובפשטות יתכן שאדם אחר שטמון 13 שנה במחבוא בבית חשוך בלי לדבר עם אדם, זה אמור לגרום לשיגעון ויאוש, מתוך שיעמום וריקנות, אבל אברהם אבינו נלחם וחשב שעות על גבי שעות והתעמק לבד ביסודות האמונה, ומדעתו מאס באלילים ושיקץ את הפסילים ובטח ביוצרו.

ואכן בלשון הפרקי דרבי אליעזר **ניסיון הוא מלשון נס**, כי כאמור קודם בשם **המדרש רבה** לא לכולם הקב"ה מעמיד **ניסיונות קשים רק למי שהקב"ה יודע שהוא חזק ומסוגל לעמוד בניסיונות. ואכן**, נס גדול היה אצל אברהם, שלא השתגע בשעמומו ובריקנות, שלא ראה עולם מקטנותו משך 13 שנה, אלא אדרבא יצא חכם עצום ובעל דעה מוצקה וברורה.

ובאמת כל יהודי כשיש לו ניסיון, יחליט בנפשו יש לי נס!! ומי לא רוצה נס?? ואכן אם יצליח להתגבר על הניסיון באמת זכה הוא בנס, שהצליח לעמוד בגבורה בניסיון.

נס גורר נס, ובהתגברות על היצר בעת הניסיון זה גורם התעוררות דלתתא – התעוררות מלמטה ע"י האדם שמתגבר בעולם התחתון ויוצר נס בעמידתו בניסיון, וכך יהיה התעוררות מלמעלה שה' ישלח ניסים וישועות וברכה עד בלי די.

וה' אמר אל אברהם – כעס על אברהם

לאברהם? **ותירץ** שהיה מחלוקת בין הקב"ה ובין בית דין של מעלה שטענו **שמגיע עונש מיתה לאברהם** מפני חבורת לוט, ואמר הקב"ה הוציא אוהו ממזל מיתה והכניסוהו למזל חיים, ואולי כאשר אברהם גירש את לוט אז גם בין דין של מעלה הסכימו עם הקב"ה שאברהם ינצל לחיים.

ואמנם לפי פירוש א' של המדרש, בגלל שאברהם גירש את לוט במקום לקרבו, שזה עצמו גרם כעס גדול על אברהם אבינו, מובן שה' ובית דינו באו לדון בגירוש לוט, וכפי שידוע שעל כל בחור שזורקים מהשיבה חייבים בית דין כי זה דיני נפשות.

רק פלאי **שרש"י** כאן לא כתב הסבר על המילה "וה"!! ולמה לא כתב על הכעס או על הסכנה הגדולה בה היה שרוי אברהם אבינו לפי 2 הדעות שבמדרש?

ונראה לתרץ, שהיות ונגרם חילול ה' עצום בגלל לוט, לכן נקט רש"י כפירוש השני של המדרש שבוודאי צודק אברהם שגירש את לוט, וכביכול אין על מה לדון על זה, שאם במקום שיש חילול ה' אין חולקים כבוד לרב, כל שכן לתלמיד שמקלקל ועושה חילול ה' נורא.

וכמו כן מצאנו שאכן קודם דיבר ה' בקצרה עם אברהם לעומת הדיבורים הארוכים שדיבר ה' עם אברהם לאחר שילוח לוט מעמו, וכדברי **הריב"א ברש"י**, ורש"י מדייק דבריו מלשון הפסוק **"וה' אמר לאברהם אחרי היפרד לוט מעמו"**.

ומצד שני אולי רש"י לא רצה להביא את דברי המדרש שה' ובית דנו התגלו לאברהם כי היה מחלוקת האם מגיע מוות לאברהם בגלל שהיה עם לוט משך זמן, כי יש את דברי המדרש הראשונים שחייב אדם לקרב דבר ראשון את קרוביו לפני שמקרב רחוקים, ואדרבא הוא מסר נפשו להפסיד גילוי שכינה בעבור קירוב לוט, עד שהגיעו מים עד נפש שנוצרה מריבה הכרוכה בחילול ה', שאז בלית ברירה גירש את לוט.

ואכן ראיתי **שמרון ראש הישיבה זצ"ל** כתב על כך בספרו על התורה בעוצמה רבה על חשיבות הצורך לחזק גם במחיר הפסד התעלות רוחנית עצומה, ומצד שני עד נכון להיפרד כאברהם אבינו במצבים של מחלוקת וחילול ה', כך שאכן אברהם אבינו פעל מתחילתו ועד סופו בשלימות אמיתית בלי שום פגם.

עכ"פ, עלינו לזכור שבעת זריקת לוט וכן בעת **זריקת תלמיד מישיבה וכזו חייבים ב"ד**, כי זה דיני נפשות לכאן ולכאן.

ואברכה מברכך ומקללך אור

כוח קללת הגויים בא מכח קללת בלעם והיות **והקב"ה הפך את קללת בלעם לברכה** למרות שבלבו היה לקללם בכל זאת זה **השפיע שלא הנחיל את כח הקללה לגויים הבאים לקלל אחריו**, לעומת כוח הברכה שהכהנים מברכים מכוח ברכת אברהם, **א"כ כוח ברכת אברהם אכן מתרבה ומעצמם בכל ברכת כהנים** כי כל הכהנים מברכים בכוח הברכה של אברהם אבינו, ובזה יפה כח ברכת אברהם מברכת נח את בניו.

כתוב בפרקי דרבי אליעזר כו', עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולן, **הנס הראשון**: כשנולד אברהם בקשו כל גדולי מלכות והקוסמים להורגו, ונחבא בבית הרן שלש עשרה שנה, ולאחר שלש עשרה שנה יצא מבית הרן, מדבר בלשון הקדש, ומאס באלילים ומשקץ את הפסילים ובטח בשם יוצרו, ואמר אשרי אדם בוטח בך.

וקצת קשה, אם אברהם מיד כשנולד עד גיל 13 שנה היה טמון מחמת הסכנה שרצו להורגו, ובאותם 13 שנה לא פגש ולא דיבר עם אף אדם, שלכן יצא כשהוא דובר לשון הקודש, א"כ למה נחשב זה לניסיון, הרי זה היה כביכול בלי שליטתו, החביאו אותו בקטנותו ולא הכיר דרך אחרת, ומה שייך בניסיון זה שעמד בניסיון!!

אצל נח מצאנו ברש"י שיש מרבתינו שדרשו אותו לשבח ויש שדרשו אותו לגנאי, והנה מצאתי **מדרש רבה** שגם אצל אברהם אבינו מצאנו בדומה קצת לרעיון זה, לשבח וגנאי.

שכתוב במדרש מא' ה', **"וה' אמר אל אברם"** ר' יודה אומר כעס היה על אבינו אברהם בשעה שפירש לוט בן אחיו מעמו אמר הקב"ה **לכולם הוא מתקרב** ומקרבם להקב"ה **ואילו את לוט אחיו אינו מקרב, ואילו רבי נחמיה** טוען להיפך שהקב"ה כעס על אברהם אבינו שהלך עם לוט, שאמר הקב"ה אני אמרתי לו לזרעך נתתי את הארץ הזאת **והוא מחבר אליו את לוט בן אחיו כדי שירשו?** ובעצם שיתן את ירושתו לסתם אנשים בשוק כי לוט לא עדיף מהם.

וממשיך המדרש על חשיבות מעשה אברהם שגירש את לוט ע"פ הפסוק **משלי כב' "גרש לך ויצא מדון"**, לך זה לוט, ויצא מדון, שבגללו נגרמה מריבה ככתוב **"ויהי ריב בין רועי אברם"**, **"וישבות דין וקלון"** ככתוב **"ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה"** ולכן גירש אברהם את לוט.

ועל זה מסביר המדרש את המשך הפסוק שם, **"אוהב טהור לב וכן שפתיו רעהו מלך"**, **שהקב"ה אוהב כל מי שהוא טהור לב ומי שיש לו חן בשפתיו**, מלך זה הקב"ה ורעהו זה אברהם שהיה תמים וטהור לב, ונעשה אוהבו של מקום שנאמר **"זרע אברהם אוהבו"**, ולפי שהיה לו חן בשפתיו שנאמר **איוב מא' "ודבר גבורות וחינן ערכו"** נעשה לו הקב"ה כריע, שמתוך אהבה שאהבו אמר לו **"לזרעך נתתי את הארץ הזאת"**.

ומשמע מדברי המדרש שעל ידי שגירש אברהם את לוט, זה הוסיף אהבה וחובה של הקב"ה לאברהם אבינו, וכפי שכתב רש"י כאן, **"אחרי הפרד לוט"** - שכל זמן שהרשע עמו הקב"ה נמנע או קיצר בהתגלותו לאברהם.

וממילא עולה לנו, שגירוש לוט יש דורשים לגנאי שהקב"ה כעס מדוע אברהם לא מקרב את לוט, ויש דורשים לשבח, שאדרבא גירוש לוט גרם אהבה עצומה בין הקב"ה לאברהם אבינו.

ולפי זה יש להתבונן בעוד נקודה חשובה, שהנה ישנו כלל שכתוב מספר פעמים במדרש **מדרש רבה בראשית נא' ב'**, ויקרא **כד' ב' ועוד** א"ר אלעזר בכל מקום שכתוב **"וה"** **הוא ובית דינו**, וכן הביא רש"י בפרשת **ויא יט' כד'** כלפי הפיכת סדום.

ונשאלת השאלה מדוע היה צורך שה' ובית דינו יתגלו לאברהם אבינו בגירוש לוט מעמו?? והודו לה' מצאתי **בריב"א** שהקשה מה שייך כאן ובעצם מה הצורך כאן שה' ובית דינו יתגלו

מצאתי בעל הטורים שכתב **"ואברכה מברכך"** – בגימטריא: יהיו כהנים המברכים בניך. ולכן **מברכך** כתוב בלשון **רבים** - ומקללך בלשון **יחיד**. **"מקללך אור"** בגימטריא: **בלעם הבא לקלל בניך**.

ויתכן, שכל הקללות שהגויים הרבים מקללים את עם ישראל תמיד הם בבחינת יחיד מול ברכת כהנים שבכל יום שנחשב כרבים, כי כל

"אוהב טהור לב וכן שפתיו רעהו מלך", **שהקב"ה אוהב כל מי שהוא טהור לב** ומי שיש לו חן בשפתיו, מלך זה הקב"ה ורעהו זה אברהם שהיה תמים וטהור לב, ונעשה אוהבו של מקום שנאמר **"זרע אברהם אוהבו"**. – **אנא עזור!! לטהר לבם של זרע אברהם בהדפסת ספרי "וטהר לבנו"**.